

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fra
Vallekilde Folkehøjskole
79

Udgivet af Selevforeningen
1972

FRA VALLEKILDE
FOLKEHØJSKOLE

79

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1972

Fra Vallekilde højskole

Vi kan atter glæde os over at se Vallekilde højskole fyldt til sidste plads af unge mennesker, som af uransagelige grunde har fundet frem netop til os. I de kommende måneder skal vi nu i fællesskab lave højskole sammen med 95 elever, som indtil nu har demonstreret en vældig initiativrigdom og megen god vilje til at få et godt samarbejde etableret. Alle landsdele er som sædvanligt repræsenteret, men med en overvægt til Øst-Danmark. Til gengæld blev vor sommerskole lidt mindre, end vi havde håbet og regnet med, men vi fik dog godt og vel 50 elever i hus i de tre sommermåneder, og det er pædagogisk set en dejlig holdstørrelse. Vi var meget glade for holdet og oplevede for første gang ikke at skulle levne plads til de tidsrøvende forberedelser til elevmødet.

Elevmødet var som nævnt sidste år henlagt til den første week-end i september, og når man tager i betragtning, at det var første gang med en ny dato, så var tilslutningen i alle måder tilfredsstillende.

Jørgen Andersen indledte mødet med et foredrag om Zambia, hans gamle arbejdsplads i Afrika. Derefter festede man traditionen tro det meste af natten. Næste dag var der generalforsamling i elevforeningen, og ved denne lejlighed afgik Troels Sørensen efter eget ønske som formand. Vi vil fra skolens side gerne sige tak for godt samarbejde med en af de travleste mænd, man har mødt, og vi byder Liis Knudsen velkommen som foreningens nye formand. Liis Knudsen var elev på som-

merholdet 71 og hun har siden haft månedlige sammenkomster med Vallekilde og Vrå-elever i sit hjem, og således i sjælden grad levet op til foreningens formålsparagraf. Om eftermiddagen talte jeg over emnet: »Hvad skal vi gøre med magten?«. Derefter læste vi et morsomt stykke af de to kendte forfattere, Dürrenmatt og Poul Otto Gedde. Det var et hyggeligt elevmøde.

Også efterårsmødet gik godt. Holmer Trier havde lagt et stort arbejde i at få en kvalitetsudstilling på væggene i gymnastiksalen. Som sædvanligt begyndte efterårsmødet med jubilarsammenkomst om fredagen, hvor atter ca. 150 jubilarer fandt sammen ved en festmiddag og sammenkomst. Seniorholdet bestod denne gang af tre livlige sommerpiger fra 1912.

Det egentlige efterårsmøde begyndte så lørdag eftermiddag med at overlæge Svend Heinild inspirerende talte om »Børn, Unge og Samfund« Derefter gav vor kollega Erik Halvorsen fra Hørsholm højskole en morsom skildring af Dansk folkekarakter. Om søndagen talte jeg igen om magtproblemet og gav derefter ordet til professor Roar Skovmand, som holdt et klassisk og fremragende historisk foredrag om Europa i Danmarks historie. Om aftenen læste vi af Brecht's »Den kaukasiske kridtcirke«. Mødet sluttede mandag med at professor Anders Munk talte om Miljøkrisens etik, et foredrag, der rummede megen lidenskab. Og til sidst talte professor Lise Østergaard med klogskab og charme om psykologien i fremtidens samfund. Der var god tilslutning alle tre dage, og vi kunne glæde os over, at der også i år var mange tidligere elever, som boede på skolen under mødet.

Ellers er efteråret gået med intens kursusudlejningsvirksomhed. 17 forskellige organisationer har i dette skoleår afholdt kursus, møder og konferencer på skolen. Det har været en voldsom byrde for et i perioder under-

bemandet køkken, men på den anden side muliggjort at vi kan se Hørves handlende i øjnene med et skyldfrit blik og endvidere ruste os til at dække de kommende udgifter ved en istandgørelse og modernisering af gule gang. Det drejer sig om at få de sidste 14 værelser moderniseret, og vi regner med at begynde i maj og have det afsluttet i juli 1973. Midt i den travle udlejningsperiode brød køkkenets dampanlæg sammen. Vi lappede det sammen, og det holdt til vi i en ledig periode kunne gøre noget ved sagen. Vi har nu afskaffet dampen og har i stedet fået et stort restaurationskomfur til gas.

På en ekstraordinær generalforsamling i skolekredsen blev man enige om at købe huset på Møllebakken af Anna Grosen. Overtagelse skete 1. april, og i løbet af forsommeren kunne køkkenstaben flytte ind i en yderst velegnet funktionærbolig.

Vi er glade for omsider at kunne tilbyde gode boligvilkår i en passende afstand fra arbejdspladsen. Vi er Anna Grosen taknemmelig, fordi vi fik lov til at købe huset og på så rimelige vilkår. Fru Grosen bor nu i Holstebro, hvor hun har fået en overkommelig, men dog selvstændig bolig i nærheden af børnebørn. Hun befinder sig godt i de nye omgivelser, kan vi hilse og sige.

Sidste år havde vi Peter Thompson fra England til at hjælpe os især med sprogundervisning, og vi var glade for at have Peter som kollega. I år har Knud Arnfred studieorlov med henblik på at studere og arbejde med medier som film, tv-kassetter og musik. Som vikar for Knud Arnfred har vi fået en ny Peter i huset, nemlig Peter Engberg, som for nylig har afsluttet sine filmstudier ved Københavns universitet. Han forestår nu undervisningen i filmforståelse og filmværksted og

har en studiekreds i musikforståelse. Ellers er lærerkredsen uændret fra sidste år.

Vi har som sædvanlig konstrueret en ny og raffineret timeplan for vinterkursus. Det nye består i at vi har søgt at samle timerne i højere grad omkring de enkelte fag. Endvidere har vi planlagt en række tematiske perioder vinteren igennem. Sidst, men da ikke mindst har vi til hensigt vinteren igennem at indbyde egnens befolkning til højskoleundervisning lørdag formiddag; vi kalder det for »Lørdagshøjskolen«. Tanken er at tage et emne op en lørdag formiddag, som behandles af en sagkyndig, og at emnet så diskuteres af elever og egnens befolkning i fællesskab. Med et børneparkeringssystem her på skolen i forbindelse med arrangementet, håber vi at få kontakt med en del af de mange yngre ægtepar, som har lørdagsfri, men for hvem det er svært at komme hjemmefra begge to. Vi håber, at ideen vil blive omfattet med samme interesse fra befolkningens side, som vi selv nærer for den.

Tilbage er så at få det hele til at fungere i en atmosfære af munterhed og saglighed i det daglige arbejde. Grundtvig kaldte det »munter samtale«, vel vidende, at der altid vil være krampagtige alvorsfolk, som skal lave verden om til påske, og som ved hvad der er bedst. Vi har alle gode forhåbninger om at den muntre samtale også fremtidigt vil karakterisere stedet.

Vi ønsker alle årsskriftets læsere en glædelig jul og et godt nytår.

Georg Veit.

3 skoleformer

Betragtninger over uddannelse i Zambia og Danmark.

For et års tid siden kom jeg tilbage til Danmark efter at have arbejdet i Zambia som skolekonsulent i folkeskolen. Her hjemme var man i fuld gang med at diskutere og forberede vores nye lov for folkeskolen om udelt undervisning, afskaffelse af eksamen og udvidelse af undervisningspligten.

De samme problemer tumler man med i u-landene, og fordi skolesystemet er nyt, kommer problemstillingen ofte tydeligere frem.

I Zambia har man to undervisningssystemer, et traditionelt og et moderne. Det traditionelle består i, at forældrene, storfamilien og stammen opdrager de unge. På et meget tidligt tidspunkt begynder børnene at hjælpe til i det daglige, og de tilegner sig lidt efter lidt de færdigheder, som skal til for at klare livet. Dertil kommer, at når børnene er 10—12 år, skal de tilbringe nogle uger i en såkaldt omskærelseslejr. Selve omskærelsesritualet er blot en fysisk markering af, at de er ved at være voksne, men mens børnene opholder sig i lejren, bliver de indviet i stammens religiøse forestillinger og ceremonier og tilhørende danse, og de får noget at vide om forholdet mellem mand og kvinde. Desuden bliver de udsat for hårde strabadser, som skal tjene til at hærde dem til de voksnes arbejde og evt. til krigerfærd. Lejrene skal forberede dem til voksenlivet og lære dem, hvad de ikke har fået lært i det daglige, og opholdet skal opbygge et stærkt stam-

mesammenhold, da stammen mere end familien er det vigtigste fællesskab. Træningen har som mål at forberede børnene til at overtage de voksnes opgaver, at gentage hvad forældrene har gjort, og opdragelsen stiller ikke mod, at de skal gøre tingene bedre, de skal blot gentage dem. Når det er målsætningen for oplæringen af de unge, er det let at se, at undervisningen er lykkedes, idet generation efter generation har klaret at overleve under ofte meget ugunstige naturforhold.

Denne traditionelle undervisning er endnu udbredt i Zambia og er tit blandet sammen med det moderne undervisningssystem. Det kom til Zambia med englænderne, og især efter at landet fik sin selvstændighed i 1964, er der sket en eksplosionsagtig udbygning af undervisningsfaciliteterne. Mellem 75 og 85 pct. kommer nu i skole, og det er en meget procentdel sammenlignet med andre afrikanske lande.

Undervisningen bliver nok kaldt moderne, men den er meget gammeldags i vore øjne. Der undervises i vore traditionelle fag, og klasseundervisning med strenge lektieoverhøringer og korundervisning er udbredt. Selve stoffet har kun lidt at gøre med elevens hverdag. Han lærer meget om Europa men kender ikke sit eget kontinent endsige sit eget land.

Man kunne forestille sig, at en sådan undervisning ville medføre store disciplinære problemer. Men det gør den ikke. Danske lærere, der har undervist i Zambia, er målløse over den ro, der er i klasserne, og den flid der udvises. Eksamensspørgsmålene bliver gennemgået på tavlen, eleverne skriver ned og lærer udenad. De finder sig i denne undervisning fordi de ved, at kun en brøkdel af dem vil få lov til at fortsætte i realafdelingen, en brøkdel af disse vil kunne fortsætte i gymnasiet, og så følger en skrap udvælgelse til universitet. De der kæmper sig gennem rækken af nåleøjer

er til gengæld sikre på at få høje stillinger med lønninger, der tåler sammenligning med europæiske.

Målet for undervisningen er at uddanne afrikanere, der kan overtage de poster, som endnu må besættes med europæere og indere. Målet er at uddanne de unge til at gå ind i en udviklingsproces, så levevilkårene bliver forbedret i forhold til det forældrene præsterede. Men det store flertal må forlade skolen på et tidligt

tidspunkt uden eksamen, og mens de har gået i skole, er deres kammerater, som har gået hjemme, blevet oplært på den gammeldags måde i markernes dyrkning og kvægets pasning. De, der har været i skole nogle år, har fået stærke forventninger om lang uddannelse og høje stillinger. De har ikke lyst til at tage fat på arbejdet i landsbyen og rejser ind til storbyerne med håb om arbejde, som de sjældent finder. De er tabere, og de danner en stor utilfreds og politisk farlig gruppe i samfundet.

Voksenundervisning er endnu ikke ret almindelig i Zambia, men der er ingen tvivl om, at man bliver nødt til at etablere undervisningsformer, der kan give taberne en ny chance, således at gruppen af mennesker, der føler, at der ikke er brug for dem, ikke vokser.

Det traditionelle undervisningssystem har vi også haft i Danmark, før skoleloven af 1814 blev gennemført. Senere fulgte industrialiseringen, og i byerne voksede børnene op uden mulighed for at kende deres fremtidige arbejdsplads. Industrialiseringen har også betydet, at kravet om længere uddannelse er vokset støt, og i dag kan industrierne og de tekniske uddannelsessteder ikke lade de helt unge ind.

I mange lande har man for længst taget konsekvensen af denne udvikling og har sat den skolepligtige alder op, og nu sker det herhjemme. Begrundelserne herfor er mange: nutidens arbejde kræver større viden. Vi er, hvad angår undervisningens længde, ved at blive et u-land, og de fleste ønsker selv at fortsætte med at gå i skole ud over det 7. år. Det sidste argument holder næppe. Mange skolebørn er godt klar over, at erhvervene ikke er interesserede i deres arbejdskraft, før de er blevet noget ældre, og de har derfor ikke noget reelt valg. Skolen har med andre ord en dobbeltopgave. Dels skal den dygtiggøre til fortsat uddannelse, og dels

skal den agere langtidsparkeringsplads, til erhvervene kan bruge de unge.

Beretninger fra andre lande med lang undervisningspligt tyder på, at det kan være meget vanskeligt at lade børn gå så mange år i skole. Grundideen med at skolen er en forberedelse til voksertilværelsen er ikke indlysende og overbevisende for den, der har lyst til at komme igang med et stykke arbejde, som skolefagene måske ikke har nogen iøjnefaldende forbindelse med. Det kan også blive vanskeligt for de unge pludselig at skulle over i erhvervslivets konkurrence efter mange års beskyttet tilværelse i skolemiljøet. Den lange skoletid rummer en fare for, at eleverne bliver fremmedgjorte for omverdenen, og at skolen kommer til at virke mod sin hensigt ved at gøre overgangen til voksertilværelsen vanskelig.

Finn Held skriver i sin bog »En skole — skolen — flere skoler — alle skolerne« bl. a.: »De forandringer, som ovenfra planlægges og realiseres i skolesystemet, er ikke udtryk for nogen frigørelsesproces, men tværtimod udtryk for et forsøg på at organisere et miljø, hvor det stadig er muligt at administrere mennesker.« Denne administreren og parkering af unge vil blive vanskelig, selv om udkastet til den nye skolelov åbner nye muligheder. Der vil blive mulighed for at bortvælge fag og tage nye fag op, og eksamenssystemet vil sikkert blive ændret, så noget af konkurrence- og eksamensjaget forsvinder. Men selv om der bliver valgfrie fag og andre foranstaltninger til fremme af trivsel, vil det dog være sådan, at den unge ikke selv kan træffe det afgørende valg, om han vil fortsætte med at gå i skole eller ej. Det vil let skabe en fornemmelse af, at man er til overs, at man ikke kan bruges i de voksnes verden.

Den traditionelle undervisning, som den har fundet

sted her, og som den endnu praktiseres i Zambia og andre u-lande, er blevet omtalt, fordi denne undervisning og opdragelse opfylder nogle elementære krav. Undervisningen har nær forbindelse med voksertilværelsen, de unge får i en meget tidlig alder ansvar og pligter og ofte meget krævende arbejdsopgaver, og de får en klar fornemmelse af, at de er en betydningsfuld del af helheden.

Undervisningssituationen er i dag vidt forskellig fra, hvad den var i det gamle samfund, for vi kan undvære de unges arbejdskraft. Skolens opgave er heller ikke længere at opdrage de unge til at gentage, at reproducere tilværelsen. Kan skolen under de nye forhold udvikle og åbne nye muligheder for meningsfyldt uddannelse og opdragelse?

Jørgen Drostrup Andersen.

Sprog og nytænkning

Det lille barn oplaver sprog som magi. Det udtaler et ord og ting sker. Det siger »mam« og en kæde af kommunikation opstår fra løftet om mad til frembringelsen af det højt ønskede. Det peger på en ting, kalder det ved navn, og det bekræftes anerkendende. Det forsøger at berette om noget, der er sket, og der lyttes opmærksomt til det. Fra dette stadi foregår der, for det barn, der har kontakt med sine omgivelser, et lykkelig erobringstogt ind i sprogets verden, hvor hver ny sproglig erobring er et skridt videre i muligheder for at kommunikere, udtrykke sig, til at styre sine handlinger og til tænkning. I den sproglige kontakt med omverdenen udvikler menneskebarnet sig, stimuleres ved stadige udfordringer til at forske videre på ukendte felter. — I dette lykkelige og koncentrerede erobringstogt oplever barnet en stor glæde og tilfredsstillelse ved at få sprogliggjort sin vilje, sine lyster, sine aggressioner, sine forestillinger, sit videbegær osv. i en primært oplevet kommunikation med en omverden, der agter det for de nye landvindinger. — Dette var beskrivelsen af begyndelsen til et *lykkeligt* udviklet forhold til det sproglige.

Hvad er sprog da? Man kalder det »sjælens fortolker«. Sprogforskere har stillet sig spørgsmålet om, i hvor høj grad sproget afspejler menneskets sjælelige processer, eller i hvor høj grad det i virkeligheden styrer og former tankestrømmen og dens beskaffenhed. Videnskaben er ikke nået til ende med svaret på dette

meget svært analysérbare felt. Til vores daglige erkendelse hører oplevelsen af fuld harmoni mellem ens forestillinger, og det man fik sagt, og den modsatte oplevelse af, at det var helt umuligt ordligt at få udtrykt det, bevidstheden rummede. Den første oplevelse er frugtbar, mens den sidste kan efterlade en forestilling om at være underlagt et sprogligt tyranni. Men sproget er jo ikke det eneste kommunikations- og udtryksmiddel, vi benytter; de såkaldt non-verbale udtryk er latent til stede for os gennem øjenkontakt, mimik, lyde, gestus, bevægelser, handlen m. v.. Hvis man hører unge udtale sådanne ting som »Mine forældre forstår mig ikke — ord har ingen indflydelse på dem« — »Han forstår ikke spor af, hvad jeg virkelig mener« — »Vi taler ikke samme sprog«, så der er jo her afdækket en opstået mistillid til det sproglige udtryk, og udsagnet »Lykken er at forstå uden ord« viser en direkte hyldest til det non-verbale udtryk. — Her er langt fra det lille barns lykkelige besiddelse til denne undsigen sig det sproglige.

Hvis man da vender tilbage og erindrer sig situationer, hvor harmoni mellem sprog og bevidsthed oplevedes, har det da været de »gudbenåede« øjeblikke, hvor »ånden var over én«, noget som bare skete og som kan komme over én igen, eller har der været andre omstændigheder ved de situationer, hvor det lykkedes? Når man virkelig følte, at man fik sagt det, man havde på hjerte, var det da egentlig det sproglige, der startede kommunikationsnærværet? Var årsagen måske snarere øjenkontakten, den koncentrerede holdning, de små tegn fra den, du talte med, der afslørede vilje og evne til at forstå det, du vil udtrykke; eller var det måske det, den anden sagde, der vidnede om, at du blev forstået ikke blot ved dit sproglige udsagn, men også gennem dine usproglige tilkendegivelser, totalop-

fattelsen af dig, var det det, der fik dit sprog til at fungere nærværende for dig selv? Situationen kunne måske endda være den, at dit sprog ikke i sig selv kom til at fungere godt, men at det oplevedes sådan for dig, fordi den andens svar til stadighed medtog dine usproglige vidnesbyrd om din forholden dig til emnet som et ligeværdigt udsagn? Det kunne også forholde sig sådan, at det var din egen iforvejen opbyggede selv-tillid, der forårsagede et indbyrdes sprognærvær, måske i et opgør med hinandens virkelighedsopfattelse, måske i en videreudbygning af fællesforestillinger, måske i en nytænkningssituation. Man kunne blive ved med at tænke sig konstellationer, hvor det sproglige er en lykkelig åbning mod medmennesket, men fælles for alle situationerne, hvor det lykkes, er for mig at se, der hvor man under den sproglige udfoldelse medtager *hele mennesket* i sin oplevelse, i sit angreb, i sin prøven kræfter, i sin leg med hinanden! — Denne medtagelse af det hele menneske i sin opfattelse gennem sproglig kommunikation er ikke en sædvanlig og selvfølge- lig faktor mellem mennesker, men synes at være den eneste måde, på hvilken *sprog kan indgå som en naturlig og åben sluse mellem menneskelige virkelighedsopfattelser og give konfrontationer, i forlængelse af det individuelle, give udviklinger i forhold til menneskets dybest set kreative, mentale funktioner.*

I de her nævnte sproglige møder tænker jeg selvfølgelig på de situationer, hvor man investerer et møde. Mennesket kan ikke til stadighed være en åben sluse, man må også sommetider beskytte sig. Men min erfaring siger mig, at noget galt opstår, når man lukker af for den ene side af kommunikationen, den usproglige del.

Vort samfund er bygget på tillid til det sproglige udsagns gyldighed. Vort retsvæsen dømmer på udtalte

ord og handlinger, men ikke på usproglige tilkendegivelser. Måske godt det samme, men den énsidige fokusering af de udtalte ord rummer en fare. — Man har tidligere sagt: »et ord er et ord og en mand er en mand«. Godt og lykkeligt formuleret i en tid, hvor man gemte dyrebart, hvad der var ens virkelighedsopfattelse og mest kommunikerede omkring den ydre virkelighed, og hvad der var fællesgods af fabulerende art. Nu hvor mennesket trækker på hinandens virkelighedsvisioner i en helt anden grad, hvor mennesket må »realisere« sig i en masse sammenhænge, det vil sige sprogligt formulere sig i en verden, der kalder på alle ressourcer, er det også reelt, at mennesket sprogligt må prøve kræfter med sin omverden. »Et ord er et ord« vil da kun være realistisk, når man frit har realiseret sin prøven kræfter under sin udvikling, og hele tiden i *forlængelse* af det kan sige »et ord er et ord«, forstået sådan, at handling følger ord.

Men mange forhold går imod denne udviklingsretning, nemlig hvor de lukkede øjnes tillid til sprogets gode kræfter er enerådende. T.V.'s psykologiserie: »I lyst og nød« har flere udsagn om, hvilken magt det sproglige kan antage. I en af udsendelserne vistes en meget genkendelig lærerholdning i en situation, hvor læreren øver verbal magt på en sproglig uangribelig måde. Situationen viser en dreng, Bo, der sidder på en andens plads, da læreren kommer ind i 5.Y, og timen skal begynde. Bo rokker frem og tilbage på stolen og på lærerens anvisning om at indtage sin normale plads, rokker han endnu mere og viser tydeligt, usprogligt, en konflikt i sin uvilje mod at skulle vende tilbage. Der er noget i vejen. Læreren stiller sig ved siden af Bo og begynder en sproglig »veltalenhed« (frit citeret): »Nå, så Bo kan ikke komme op og stå, ja det var jo synd for Bo. Nu må vi jo se, hvor lang tid, det ta'r for Bo. Jaaa, og

tasken ska' du jo også ha' med. Jamen dog, så Bo har også æble med i skole i dag, Bo skal nok være en stor og »sund« dreng. Nå, nu fik han det ene ben ud, det var jo fint . . . o. s. v. (og da Bo er kommet på plads) Ja nu må vi jo så se, om Bo også kan få slået op på vores lektie. Jaaa det var jo fint. Nu skal vi da også høre om Bo kan sige os, hvad det var, vi skulle gøre med teksten til i dag o. s. v.« — Læreren opfattede ikke Bo's usproglige tilkendegivelser, men opfattede derimod sin egen magtposition truet og løste situationen på en for ham selv mest acceptabel måde. Det er ikke tilladt at bruge korporlig afstraffelse, det er ikke pædagogisk »in« at skælde ud, men det middel han bruger bliver værre for Bo at klare end både tæsk og vrede og kræver mindre investering af læreren end de andre konfrontationer. Sprogligt kan man ikke sige ham noget på heller, men den holdning hos læreren, der toner frem bag den sproglige facade, er den mest raffinerede og nederdrægtige sabotage af den totale person Bo. Kammeraterne oplever følelsesmæssigt den verbale latterliggørelse af Bo, men kan ikke rigtig administrere oplevelsen. De lærer i skolen at blive taget »på ordet« og har ligesom ikke begreber, hvorved de kan tage stilling til lærerens behandling af Bo. De bliver måske imponerede af læreren, måske bliver de bange, måske reagerer de ubevidst med at se Bo i lærerens »skær«. Sjældnere vil de kunne indtage en frontstilling mod læreren, for hvad var det egentlig han gjorde? Her har sproget en blindtstyrende magt, som læreren måske ikke engang opfatter som andet end et legalt, ufarligt forsvarsmiddel.

Gennem massemedierne modtager vi ad énvejskommunikationen en stigende del af vores sproglige perception. Og disse oplevelser af det sproglige påvirker os, som alt påvirker. Hvis vi f. eks. ser på det politiske

T.V.-liv, som det udspiller sig, kan man igen bemærke sig den »lov«, der gælder bag om det ofte synbare spil på skærmen. »Sagt er sagt« i det politiske liv; derfor er det klogest at sige så lidt som muligt, men T.V.-skærmen venter på sproglige udgydelser, og tavshedens upopularitet, der ligger som en snigende trussel, tvinger ofte politikere ud i en tomhedens dialog. Men sprog er sprog, og det sagte opfattes som havende et indhold, og det »ikke-sagte« registreres kun af dem, der kender »lovene« indefra. Denne ofte tomme dialog indebærer, at politikeren i de situationer må påtage sig et sprogligt rollespil ude af trit med sig selv. Modtageren bliver da også skuffet i sit sproglige møde.

Det skal vel også bemærkes, at det at påtage sig en sproglig rolle selvsagt ikke uden videre medfører en prostitution af det sproglige. I mange situationer kan en uvant sproglig rolle give brugeren ressourcer tilbage til nye udtryksmuligheder og er som sådan en positiv fornyelse og udvidelse af bevidstheden. Men T.V.-mediet f. eks. synes ofte at *presse* mennesker ind i sproglige som usproglige rollespil. Tænker her på speakere, rapportører, kritikere, mennesker, der udtaler sig fra bestemte sociale roller eller medarbejdere med underholdnings- og børneudsendelser o. s. v., o. s. v. Man modtager indtryk fra disse mennesker gennem sproglige maskeringer. Reaktionen for seeren må da også komme i de hjemlige dialoger: Hvilken sproglig rolle må jeg påtage mig for at blive hørt, for at nogen kan stille ind på min »bølgelængde«, og hvordan kan jeg overhovedet meddele noget centralt om mine forestillinger, gennem en påtaget sproglig uniform, som de distræt medievante omgivelser forventer af mig. — Er sagen sat på spidsen, er dog tendenserne tydelige nok.

Mange af disse negative møder med det sproglige kan føre til, at unge degraderer det verbaliserede ud-

tryk, til at indtage en underordnet rolle, fordi deres forestillingsverden har lidt for meget under udmøntningen i ord. Når man ligesom over længere perioder har været opfattet gennem et sprog, der ikke har harmoneret særligt godt med ens forestillingskombinationer, kan sproget til sidst skygge helt for det, man egentlig havde på hjerte. Dækreplikker som »det var skideskønt« kan da falde, om en dejlig og nuanceret oplevelseog kan, for den, der hører det, blive mere indholdsrigt end en udstrakt sproglig beretning om den pågældende oplevelses indhold, fordi de usproglige tilkendegivelser af overskud, glæde, handlekraft eller nyvisioner modtages som fuld kommunikation. Det såkaldt fattige klichésprog har da en beskyttende funktion over for forestillingernes usproglige kombineringsmuligheder. Men det er ikke lykken blot at undsige sig sproget i al evighed. »Lykken at forstå uden ord« er en tilstand, der opleves stærkt, men kun med det sproglige udtryk som et midlertidigt forladt stade. I længden vil klicheerne blive tomme og uegnede til meddelelse. Voksenverdens forargelse over misrøgtningen af det sproglige vil blot ikke føre de unge, der sprogligt er »stået af«, tilbage til et tillidsforhold til sprogets formåen. Det er fra voksenverdenen de unge måske har mødt de fleste sproglige rollespil: rollen som formynderen, beskytteren, verdenskenderen, bedrevideren, den forurettede part, den uforståede ansvarlige part, samfundsagitatoren, »du-skal-nok-blive-til-noget«-agitatoren o. s. v., hvor den voksne ikke opfatter sig selv som rollespiller, men hans sproglige formåen er stærkest inden for disse rammer, og han kommer derfor til at benytte sig af disse »kendte græsgange« som sprogligt forsvar i situationer, hvor han er usikker over for de unges behov.

Det krav voksenverdenen stiller til de unge om at »formulere« sig, burde den måske i lige så høj grad

stille sig selv. Der synes at være lige så lang vej fra de blindtstyrende sprogrøller tilbage til primært sprog, som der er fra den unges klichésprog og op til en sproglig nuancering af forestillingsverdenen. — »Ord som kom fra hjertet og som til hjertet går« — har både den unge og den aldrende brug for, de higer begge efter det, men blindgyderne er mange.

Sproget er et meget følsomt medie og kun når der investeres i en atmosfære af varme, tillid og forventning, kan det udvikle sig, nuanceres i en primær relation til ens forestillingsverden, og dermed kan også forestillingsverdenen provokeres af det sproglige til en videreudvikling, ja nytænkning.

Helle Arnfred.

Miljøkrisen

Jeg ønsker ikke at være overdramatisk, men den eneste konklusion, jeg kan drage på grundlag af de informationer, som er tilgængelige for mig i min egenskab af generalsekretær for FN, er, at medlemmerne af FN måske har ti år tilbage til at bilægge tidligere stridigheder og begynde et globalt samarbejde for at begrænse oprustningerne, for at forbedre det menneskelige miljø, for at undgå en befolkningsekspllosion samt at sætte skub i udviklingsbestræbelserne. Hvis et sådant globalt samarbejde ikke bliver etableret inden for det næste årti, er jeg bange for, at de her nævnte problemer vil have nået et så kolossalt omfang, at det ikke længere vil være muligt at bringe dem under kontrol.

U Thant (1969)

Med dette citat indledes den nyligt udkomne bog: »Grænser for vækst«. En bog, der er blevet til på initiativ af Rom-klubben. Rom-klubben er en sammenlutning af privatpersoner fra alle dele af verden, som alle er bekymret over den voksende trussel fra de mange indbyrdes forbudne problemer, som menneskeheden står over for. Denne gruppe har henvendt sig til et forskerteam ved Massachusetts Institute of Technology. Resultatet er foreløbig blevet Mit-undersøgelsen og bogen »Grænser for vækst«.

Undersøgelsen har koncentreret sig om fem kritiske faktorer: Befolkningstilvæksten, industrialiseringen, fødeproduktionen, udtømningen af de naturgivne ressourcer og forureningen. Det gælder for alle fem problemer, at de er voksende, og rapporten afslører, at deres vækst følger et mønster, som kaldes eksponentiel vækst. Eksponentiel vækst er et fænomen, som vi alle har mødt, for eksempel da vi skulle lære renters rente i skolen. En gammel persisk legende kan måske også hjælpe på forståelsen af begrebet.

En snu adelsmand kom engang til sin konge med et meget smukt skakbræt. Adelsmanden tilbød kongen det, hvis man måtte få ét riskorn på det første felt på skakbrættet, to på det andet, fire på det tredje, otte på det fjerde osv. Kongen gik omgående ind på handlen, og risene kom frem fra lagrene, men det gik hurtigt galt, enhver kan regne efter. Det tiende felt kostede femhundredetolv, det femtende sekstentusindtrehundredefireogfirs og det enogtyvende over en million. Det fyrretyvende gav adelsmanden over én milliard riskorn, og kongens riskamre var tomme længe inden det firetredstyvende felt på skakbrættet var fyldt.

Morale: Eksponentiel vækst vildleder, fordi den meget hurtigt når enorme størrelser.

En fransk fabel fortæller om en anden følge af eksponentiel vækst — hvordan en grænse pludselig nås.

Læreren i klassen lader børnene forestille sig, de har en dam med en åkande i. Åkanden vokser sig dobbelt så stor hver dag. Hvis åkanden får lov at vokse uhæmmet, vil den fylde dammen i løbet af 30 dage og kvæle alle andre former for liv. Læreren fortæller videre: »I vil først bekymre jer om planten og holde den nede, når den fylder halvdelen af dammen. Hvilken dag bliver det?« — Naturligvis den niogtyvende dag. De har altså kun én dag at redde dammen i.

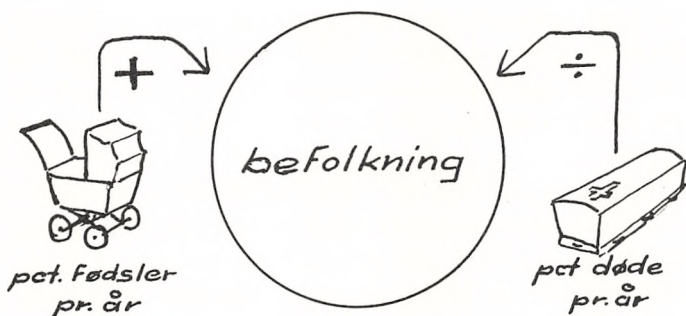

fig.1

Det er simple regnestykker, når det drejer sig om penge i en bank eller en åkande i en dam, og det fremtidige forløb relativt let at forstå. Anderledes vanskeligt bliver det, når de forskellige størrelser vokser samtidigt og indbyrdes påvirker hinanden. Forårsager befolkningstilvækst industrialisering, eller er det industrialiseringen der forårsager befolkningstilvæksten? Er det kun den ene af de to faktorer, der er ansvarlig for forureningen eller er det dem begge? Vil en større fødeproduktion bevirke en større befolkning?

Det er spørgsmål af denne art, dette forsker-team prøver at tage op, og de besvarer dem ud fra en erkendelse af at sammenhængende og undertiden tidsforskudte, indbyrdes påvirkninger mellem systemets elementer ofte er vigtigere end de enkelte faktorer i sig selv. Vi kalder det somme tider en ond virkel. Det onde er at årsag og virkning sammenkædes på en sådan måde, at årsagen udløser virkninger, der til sidst bliver årsag til en endnu kraftigere virkning, der så igen osv.

Den eksponentielle vækst af befolkningen er forholdsvist enkel. I 1650 var verdens befolkning på ca. 0,5 milliarder, og den voksede med noget i retning af 0,3 pct. om året, det svarer til en fordoblingstid på 250 år. I 1970 var verdens befolkning på 3,6 milliarder

og tilvæksten 2,1 pct. om året, det giver en fordoblingstid på 33 år. Der har således ikke alene været tale om en eksponentiel befolkningstilvækst, men også om en stadig stigende tilvækstprocent. Dette kan ses på fig. 1.

Hvordan det vil gå med befolkningstilvæksten i fremtiden, må diskuteres, men et kan slås fast, at befolkningstilvæksten tidligst vil flade ud efter år 2000, med mindre der vil ske en stærk stigning i dødeligheden. Vi er altså ca. 7 milliarder mennesker omkring årtusindeskiftet.

Det andet problem, industriproduktionen, er vokset endnu stærkere end befolkningstallet. Den gennemsnitlige tilvækst var i årene 1963-68 7 pct. om året. Den dynamiske struktur ses af fig. 2.

Da industriproduktionen vokser med 7 pct. om året og befolkningen med 2 pct., giver det udregnet for hele jordens befolkning, at levestandarden vil fordobles inden for de næste 14 år. Men da de materielle goder ikke er ligeligt fordelt, betyder det, at udviklingen af den økonomiske vækst, som den foregår i dag, ubøn-

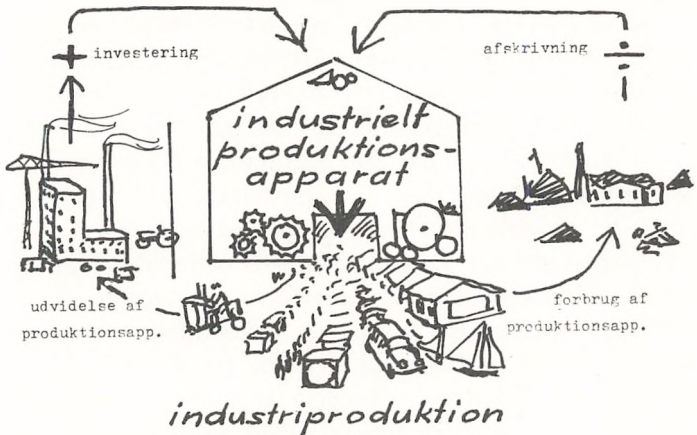

fig 2.

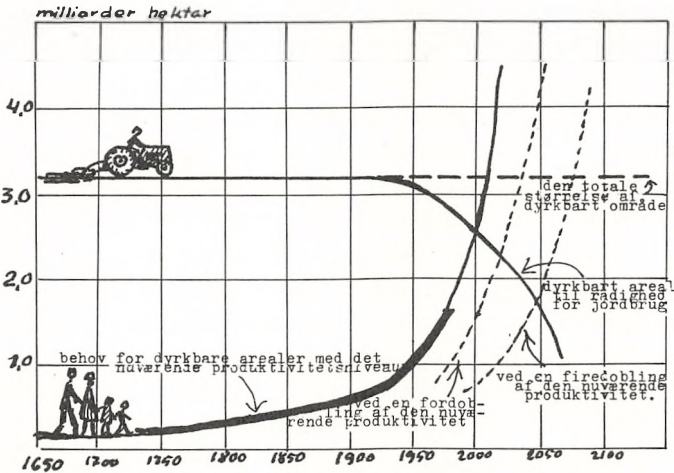

fig 3

hørlig uddyber den absolutte forskel mellem verdens rige og fattige nationer.

Når vi går til det tredje problem, fødevarerproduktionen, stiller tingene sig ganske anderledes. Her møder vi en situation, der minder om fabeln om åkanden. Beregningen viser, at maksimalt 3,2 milliarder ha jord kan dyrkes, og halvdelen er under plov i dag, selvfølgelig de lettest tilgængelige og mest værdifulde områder. Beregninger fra FAO viser, at det ikke er økonomisk rentabelt at opdyrke nyt land i dag, hvor man ellers regner med at 50 til 60 pct. af verdens befolkning er underernærede. Disse tal kunne måske få en til at overveje om grænsen for fødevarerproduktionen allerede var nået. Lad os alligevel se på tallene. Beregninger viser, at 0,4 ha jord er tilstrækkeligt til at ernære et menneske. Af fig. 3 ses det, at det netop bliver et eksponentielt forløb med en stærkere og stærkere stigning, som afspejler befolkningsvæksten. Modsat formindskes det dyrkbare landområde, fordi byerne vok-

ser, vejnettet skal udbygges og mange andre ting sluger agerland. Som det ses skærer de to kurver hinanden omkring år 2000. Der vil blive en alvorlig mangel på dyrkbar jord inden for de næste 30 år, og her er analogien til fablen om åkanden, vi har meget kort tid til at løse dette problem.

Stillede vil nu det krav, at mængden af landbrugsareal skulle forblive konstant, så ses det af kurven, at problemet udskydes med ca. 10 år. Vi kan også forestille os, at det bliver muligt at fordoble eller fire-doble jordens udbytte. Hver fordobling af udbytte forlænger fristen med 30 år, eller mindre end den tid, det tager jordens befolkning at fordoble sig.

Hvis vi nu vender os mod det fjerde problem, udtømmingen af de naturgivne ressourcer, så har vi en parallel til fødevarerproduktionen. Som eksempel kan bruges chrom. Med det nuværende forbrug vil der være chrom nok i 420 år, men forbruget stiger med 2,6 pct. pr. år, og det betyder, at de kendte reserver vil være opbrugt, ikke om 420 år, men om 95 år. Hvis vi antog at nye chrom-forekomster vil 5-doble de nuværende, ville den 5-dobling betyde chrom i 154 år fremover, og ikke som nogen måske ville have gættet på 5×420 år.

Helt så simpelt som opstillet her er det heller ikke, for markedsmekanismen sætter ind på et tidspunkt. I begyndelsen vil det årlige forbrug stige eksponentielt, og reserverne vil hurtigt blive mindre, nye brydningsmetoder vil stadig holde prisen nede, og man vil udnytte forekomster med lavere lødighed. Senere vil omkostningerne stige og priserne på chrom vil stige, først langsomt senere hurtigt. Metallet blive brugt mere effektivt, og forbrugeren vil søge efter erstatningsmetaller, dette medfører, at der vil være ca. 5 pct. tilbage efter 125 år.

Her ser vi forskellen mellem de beregninger, der er

foretaget på et statisk grundlag (420 år), og de, der var foretaget på en konstant eksponentiel vækst (95 år) og det mere realistiske for en dynamisk vækst (125 år).

Hvis vi skal generalisere ud fra chrom, som er det metal, der har den længste statistiske reserve vil konklusionen blive: Med den nuværende forbrugsrate, samt den forventede stigning af disse rater, vil langt de fleste af vore nuværende vigtige, uerstattelige råstoffer blive enormt kostbare om 100 år.

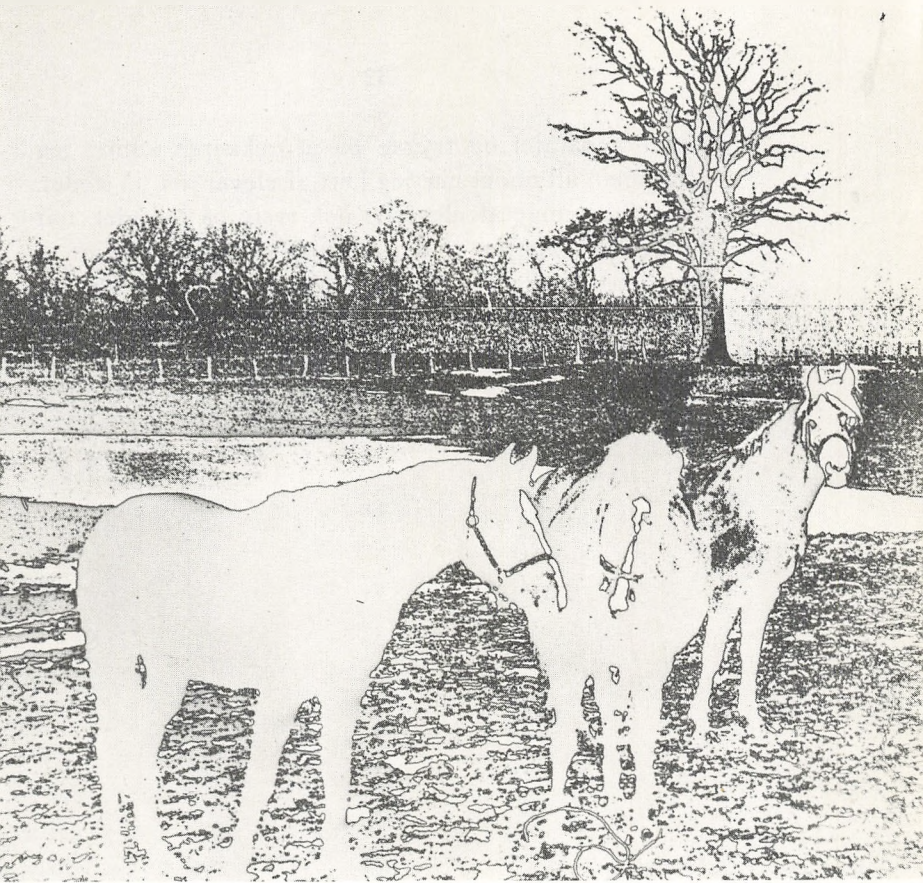
For yderligere at underbygge denne påstand kan nævnes, at prisen på de råstoffer, der har den korteste statistiske reserve, allerede er steget, med 500 pct. for kviksølv i de sidste 20 år, og 300 pct. på bly i løbet af de sidste 30 år.

Hvad sker der med de metaller og de forskellige brændstoffer efter de er brugt og kasseret? De forsvinder ikke. De atomer, de er opbygget af, går over i andre sammensætninger og mange af dem indgår i forbindelser som kan bruges igen. Sådanne kredsløb har altid karakteriseret naturen, men naturen skaber ikke noget, den ikke kan bruge, fordi den ikke bruger noget, den ikke kan få igen. Stoffet genanvendes hele tiden.

Det er derfor heller ikke overraskende, at det femte problem, forureningen, også er en eksponentiel stigende størrelse, men denne adskiller sig igen fra de øvrige derved, at vi ikke, som vi gjorde det for den totale mængde af dyrket land og den mængde råstoffer, som det er økonomisk muligt at udvinde af jorden, kan finde den eksponentielle vækstkurves mulige øvre grænse. Vi ved ikke hvor langt vi kan gå, men når vi kender fablen om åkandens eksponentielle vækst er det næppe for tidligt at regeringers og folks opmærksomhed er blevet vendt mod forureningsproblemet.

l. g.

Fotografierne

I moderne højskoleundervisning taler man meget om, at det ikke kun er eleverne, der kan lære noget af læreren, men sandeligt også omvendt — læreren der kan lære mangt og meget af eleverne. Dette er naturligvis den pure sandhed, og jeg er i den heldige situation at kunne lægge beviserne på bordet i form af nogle fotografier, der for de flestes vedkommende har gennemgået diverse fiks-fakserier i mørkekammeret. Sætte

film i apparatet og trykke på aftrækkeren kunne jeg i forvejen, alt andet har jeg lært af elever her på stedet.

Nu vil mange af eleverne nok ryste på hovedet, når de ser resultaterne, af det de mente så omhyggeligt at have lært læreren — men det er nok vilkårene. Og jeg skal i øvrigt nok arbejde flittigt videre, på det jeg har lært, og den inspiration jeg har fået.

P. O. G.

Den receptpligtige stoicisme

Et gammelt begreb kan havne de mærkeligste steder. Medicinalindustrien har beslaglagt et af dem. Et firma reklamerer for anvendelsen af præparatet Surmontil, der beskrives som et »ataraxikum« med anti-depressiv virkning »ved såvel rene depressioner som til patienter med depressive symptomer i forbindelse med angst, spænding og agressivitet«.

De hellenistiske og romerske riger havde deres filosoffer. De talte meget og vedvarende om ataraxia som en tilkæmpet ro over for livets slag. Man hørte på dem.

Tiderne var usikre og farlige. De beherskedes af stormagters imperialisme, af krige, opstande og følger. Zenon påstås at have sagt, at verden går op i luer fra tid til anden. Epiktet bestemmer filosofiens udgangspunkt som »bevidstheden om menneskets afmagt angående de ting, som det i livet kommer an på«. Han spørger blandt andet: »Jeg skal lænkes, men behøver jeg at blive det jamrende?«

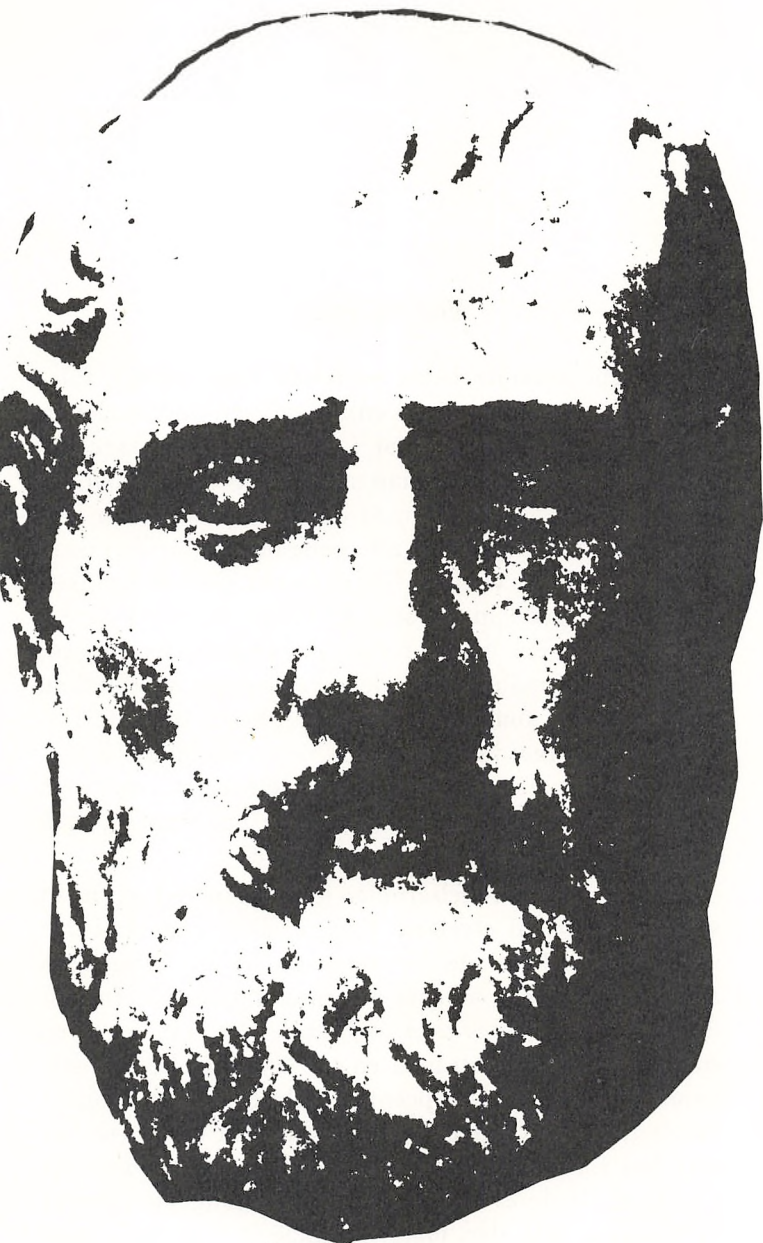
Ataraxia kendetegner den vise mands holdning. Ifølge Seneca opstår den, »når først alt det er fordrevet, der enten ophidser eller skræmmer os«. Den vise er den, »som livets hændelser hverken kan opløfte eller nedslå«. Hans liv er præget af »ligeegyldighed over for skæbnen«. »Han er lykkelig, fordi han er tilfreds med de nærværende forhold, hvordan de end er, og er glad for de omstændigheder, han befinder sig i ... hvor hverken sorg, håb eller frygt har adgang«.

Apati var også et græsk begreb, der anvendtes i til-

svarende sammenhænge. Det var den mishandlede og overvældede sjæls og sansernes tilflugt, et middel hvormed uforståelige og ukontrollerede omskiftelser og krænkelser kunne overvindes. Denne visdom var en livsteknik blandt andre.

I en sårende verden forsøger mennesker at formindske deres sårbarhed. Den skræmte snegl trækker sine følehorn til sig. Forskellen mellem tidsaldrene er teknologisk. Psykofarmakologi er industrialiseret visdom i en verden, som stadigvæk er vanskelig at leve i. Det behøvede den ikke at være.

Patrick Mac Manus

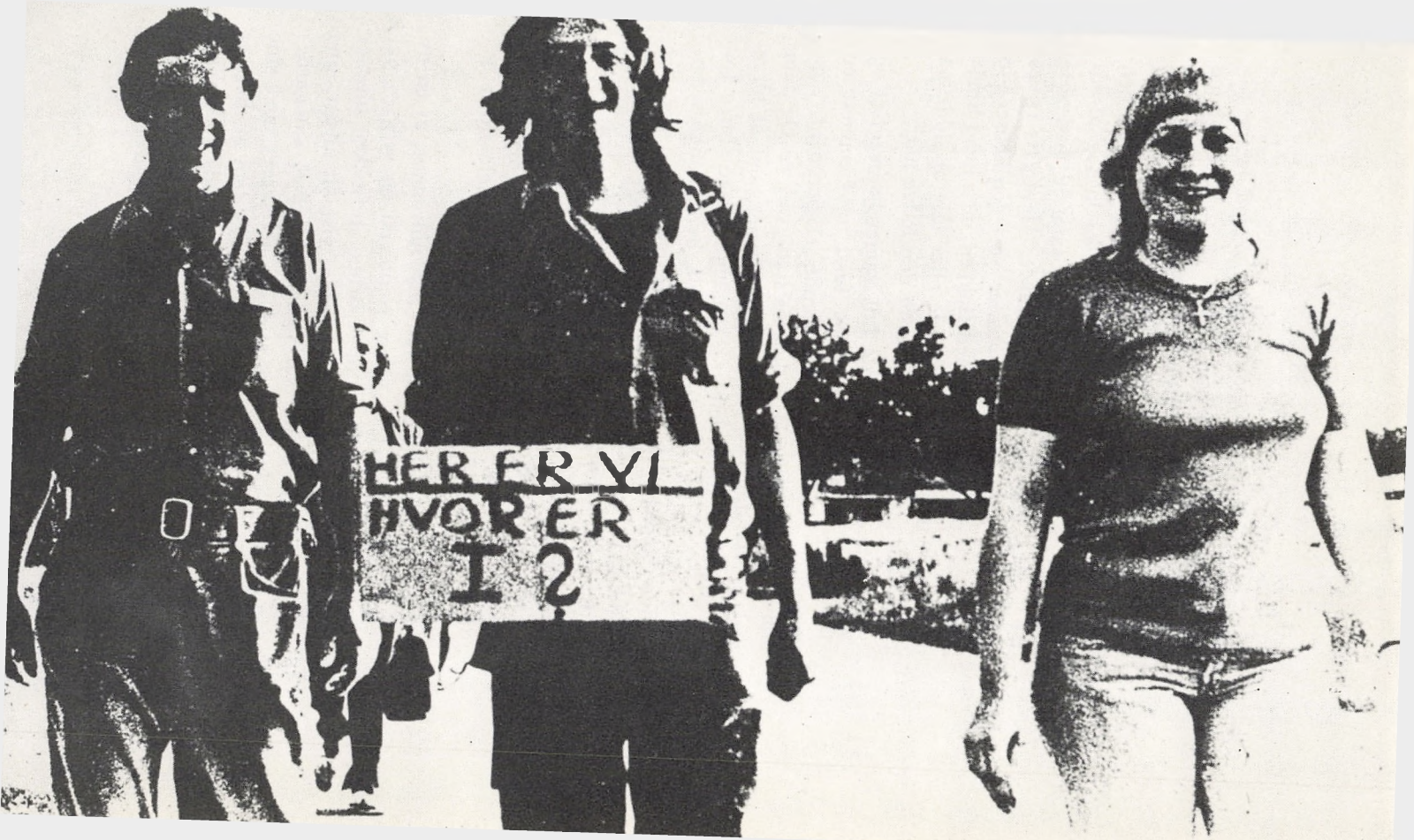

Tabletæ
ZENON
0,25 g

For 32. gang

Eleverne kommer i dag — burde være herligt, føles nærmest knugende. Venlige naboer, gamle elever, forhenværende kolleger har i de foregående dage belært én om den glæde, man skulle føle ved tanken om endnu et dugfrisk møde med dansk ungdom. Man forstår dem godt, takker for alle gode ønsker for den nærmeste fremtid og vandrer lidt nedtrykt hjem ved tanken om alle de gode ideer, som er blevet barslet i lærerkredsen igennem lange, forberedende debatter — ord, begreber som målsætning, demokratisering, motivation, manipulation, kommunikation har svævet over de fleste af dem. Hvordan vil mødet med virkeligheden forløbe og føles af os, og hvordan vil eleverne reagere på alle de kloge forberedelser, som vi har truffet, også for at drage dem ind i et samarbejde?

Mange af forberedelserne er jo nok grundet på, hvad vi forventer os af eleverne. Spørgsmålet er måske i lige så høj grad, hvad de forventer sig af os. Erfaringen siger én, at mange af dem for ganske nylig har forladt det offentlige skolevæsen, og skulle det ikke være en smal sag at hamle op med en tør kommunelærer, både hvad faglig metode og personlig tilgængelighed angår? Skudt forbi — flygtigt bekendtskab med ens børns lærere bør fortælle én, at de er endda meget avancerede i forhold til deres stof og i deres omgang med elever — så det er ikke der, man skal håbe at score de mange points. Selvom man kun står overfor at skulle sige goddag til et elevhold for 32. gang og altså ikke er nogen

olding, kan man ind imellem med vemod tænke tilbage på hine dage, da man i kraft af at have samme alder som sine elever havde rimelige chancer for øjeblikkelig accept. — At være ung blandt de unge, det er nu så udmærket et slagord, men hvad hjælper det, hvis man føler sig lidt overflødig i en lørdag aften's beat-larm, fordi man så gerne vil samtale med sine elever, men ikke har en fair chance? Heldigvis trives man godt i fløjsbukser og sweater, så i den henseende falder man pænt sammen med flokken, men hvad hjælper det, hvis man ikke kan lide eller tåle at sidde på gulve eller puder eller madrasser den halve nat?

Hvis alt dette skulle lyde lidt gammelkoneagtigt og gigtkroget, så skyldes det nok først og fremmest en nervøsitet overfor det spændende eksperiment, som enhver højskoleperiode heldigvis stadigvæk er. Og man ved jo så udmærket godt, at problemet med at blive accepteret af hinanden er så mange gange større for eleverne end for én selv. Gad vide, hvor mange spændende pædagogiske starter på danske højskoler der egentlig går i vasken, fordi kampen bliver ført et helt andet sted, nemlig på et meget jordnært plan: Hvad skal jeg egentlig stille op med mig selv i en sammenhæng, der er så forskellig fra, hvad jeg tidligere har mødt i hjem eller arbejdsmiljø? Hvad forventer de andre af mig, og hvorfor vil læreren hele tiden ha' mig til at ta' stilling?

Nej, ved omtanke må man nok indrømme, at en ny elev nok alligevel er værre stedt end én selv — det må være et chok for størsteparten af flokken pludselig at skulle tegne sit eget firma, vise sit ansigt, sine meninger, sit frisind, sin småborgerlighed, sin garderobe — og så håbe på at blive accepteret med sine kanter eller forvirret prøve på at file dem af. Selv er man da trods alt mere i salvéten — trods godt skjult

ængstelse og en i bedste fald vel fremført professionalisme er man nu alligevel med stigende sikkerhed nået frem til at kunne sige til sig selv ved hver kursusstart: Den rigtigste måde at møde nye mennesker på må være ved at man vedkender sig at være et produkt af sin generation, af et miljø, af et tilhørsforhold, religiøst og kulturelt, som man ikke tjener nogen ved at ville løbe fra.

Så derfor er det alligevel godt at skulle møde et nyt elevhold!

Herdis Veit

Hvornår var de gode gamle dage egentlig gode?

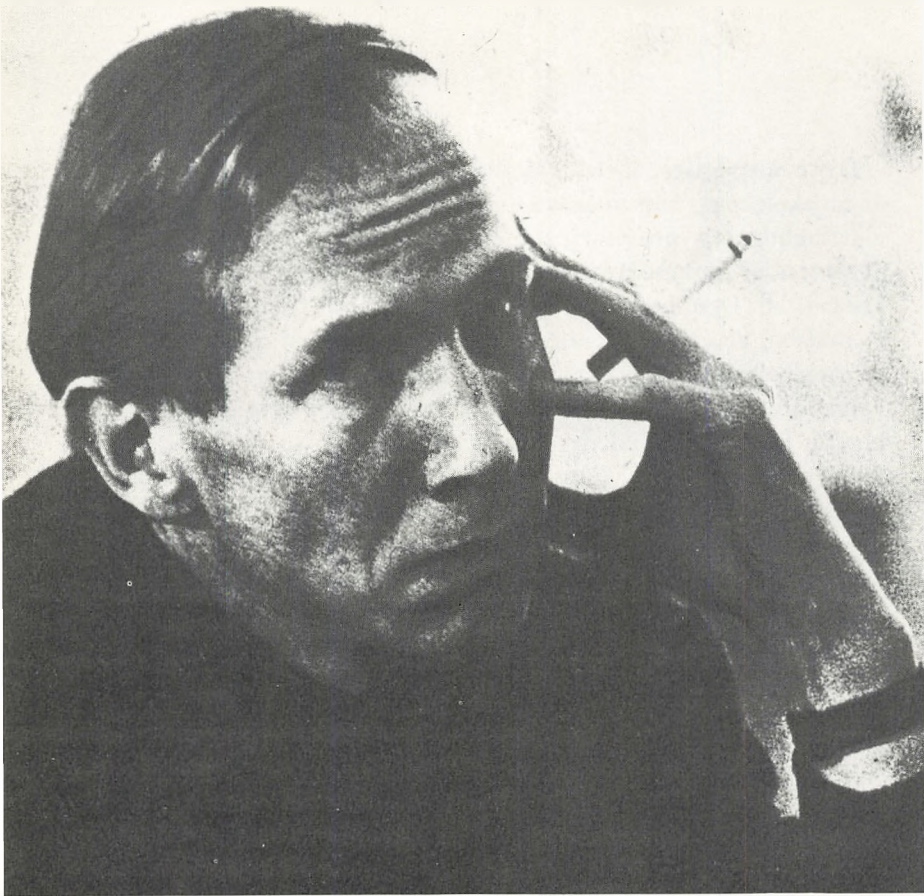
— af en tale holdt for gamle elever.

Kort tid efter vinterskolens begyndelse i november begyndte eleverne at gøre vrøvl over de mange små ekstrabeløb, som skolen opkrævede. I begyndelsen af december var pjækkeriet fra især gymnastik og foredragstimer mærkbart, og allerede den 19. december er de første elever strøget af sted på juleferie uden at underrette skolen. Forstanderen benytter lejligheden til at give de tiloversblevne elever en vals for deres optræden i almindelig og deres øldrikkeri i særdeleshed. Han må gøre opmærksom på, at hvis eleverne ikke forstår, at de skal møde til timerne og holde ordensreglerne, så må de hellere blive væk efter jul. Man bør venligst huske, at dette er en skole, som skal udvikle deres livssyn, fortæller han dem.

Dette er Vallekilde højskole i 1884 ved vinterskolens begyndelse. Ernst Trier sad i disse år, som med rette kaldes for højskolens storhedstid, i en for nutiden ikke ukendt pædagogisk problematik, nemlig at skulle motivere sine elever for, hvad højskole egentlig var. Men det var ikke hans eneste hovedpine: Uden for skolens mure herskede en fjendtlighed og mistænksomhed fra befolkningens side. »Hold jer for al ting bort fra folk her omkring, de vil kun gøre jer fortræd«, sagde Trier til eleverne. Og det skal han nok have haft ret i. Højskolevinteren 1884 går til ende med en række episoder, som illustrerer at nutidens højskoleproblemer ikke er så nye endda.

Disse hændelser, men også mere opmuntrende sider af højskolelivet, kan man læse om i »En højskolevinter, elevdagbog fra provisorieårene i 1880'erne«, udgivet af professor Roar Skovmand og tidligere omtalt her i årsskriftet. Den beskedne stilebog, som blev fundet i et dødsbo, er et enestående dokument, fordi den giver et øjebliksbillede af højskolelivet og ikke det ellers så velkendte romantiserede billede af den store oplevelse. Havde Ernst Trier således sine problemer at slås med, gælder det samme for hans afløser, Poul Hansen. Hans dagsbogsnotater fra 1898 efterlader indtrykket af en dybt alvorlig mand, som med bekymring og sorg ser en bondekultur gå i forfald, men som samtidig af al magt søger at fastholde, hvad der for ham måtte forekomme væsentligst, nemlig den moralsk-religiøse dimension. Han kæmper mod amatørskuespil i ungdomsforeninger og mod spiritus og dans i forsamlingshusene. Som oftest uden resultat. Sæderne ændres hastigt i stationsbyernes tid, og undergangens angst sidder ham stedse i blodet. Men hertil kommer mere jordiske problemer af økonomisk art, som han har kunnet dele med sin forgænger og sine efterfølgere. Hvad vi nu om dage derimod er sluppet for, er de mange epidemiske sygdomme, som ofte medførte dødsfald blandt eleverne. Meget tyder på, at en højskolevinter ofte krævede et til to dødsfald på skolen.

Men glæder var der sandelig også, og de var store for datidens højskolefolk. Poul Hansen skal have brugt det billede, at eleverne var som skibe, der stævnede ind til Vallekilde for at få fragt på i form af åndelig ballast — og den skulle vare hele livet. For det var jo i en medieløs tid deres eneste mulighed for at få videregående undervisning. Eleverne mødte efter alt at dømme relativt ubeskrevne og oplevelsesfattige, og nu fik de under deres højskoleophold oplevelser af finkulturel

art, som næppe senere i deres liv blev overgået af andre indtryk. Højskoleopholdet gav sammenhæng og mening i en allerede begyndende forvirret tilværelse. Forstanderen og lærerne blev for de fleste elever de eneste vejvisere i åndens verden. Venlige og ofte kyndige folk, som med entusiasme åbnede døren ind til historien og poesiens verden for en undrende pige eller karl. Dertil kommer, at højskolen på den tid var et af de meget få steder, hvor unge i større tal var samlet; det var en oplevelse for sig selv.

Men sorger, bekymringer og besværligheder var der mange af for de gamle højskolefolk. Og vi, som arbejder med højskole i dag kan nikke genkendende til

mange af dem. Forskelle på datidens højskole og nutidens er der selvfølgelig, men en hel del problemstillinger har eksisteret hele tiden. Dette glemmes nok ofte af gamle højskoleelever, som mener at der kun var højskole til, da de selv var på højskole. Som højskolemand befinder man sig lidt for ofte i den situation, at man skal forsvare, at der stadig er højskole til over for folk, som dog kender højskolen. Det kan forekomme urimeligt at skulle føle sig nødsaget til at forsvare Danmarks eneste originale bidrag på skoleområdet. Men mere urimeligt kan det forekomme at skulle forsvare en ungdom mod forældregenerationens angreb. At man så samtidig fra nye højskoletiltag skal høre, at egentlig højskole først vil blive realiseret i dette herrens år 1972 er dog til at bære. I det hele taget er det hele nok til at bære. For et og andet kunne tyde på, at højskolen altid har befundet sig i defensiven over for en eller flere grupper i samfundet i bestemte sammenhænge. Den udskældes skiftevis for at være venstreorienteret og reaktionær, eller begge dele. Og det skal også nok passe. Andre kredse betragter den som en kær, ældre, for døden liggende, tante, som mindes for sin ungdoms skønhed og vid. Og der skal nok være folk, som synes, at denne skoleform understøttes rigeligt af det offentlige. Men samtidig får vi dog det samme borgerskabs børn på skolerne, og de synes at trives ved det.

Når højskolen trods disse angreb har overlevet, hænger det blandt andet sammen med, at den sjældent forfalt til selvmedlidenhed eller bøjede sig for en flertals-idé, men fastholdt en kvalitativ målsætning. Denne målsætning har gennem tiderne været udtrykt forskelligt og næppe altid været forstået af eleverne, men trods alt været nødvendig for at der kunne være højskole. Når Ernst Trier efter sigende skal have sagt,

at han gerne ville gøre sine elever til gode venstremænd, så var det ikke for at gøre dem til partifolk. De var allerede venstrefolk, men han ville gøre dem til *gode* venstrefolk. Det er en kvalitativ betragtning, som efter vor mening ikke har mistet sin gyldighed i dag. »Langt mere værd end det røde guld, det er sig selv og sin gud at kende«, sagde den gamle. Lidt mere tørt, men hæderligt kan det også udtrykkes med et tidligere bragt citat: »At erkende sig selv og verden med dens nød og muligheder, men med vilje til at realisere sin erkendelse«.

Som i den besværlige vinter 1884 er opgaven da i dag at fortælle, at højskole er en af de få muligheder for at give mennesker mulighed for selvstændig stillingtagen. Det er lykkeligt at få mange velmotiverede elever, men højskolen har altid haft elever, som måtte motiveres efter deres ankomst; ihukommende 1884.

Dette skal ikke være sagt som et forsøg på at lune sig ved fortidens nederlag og besværligheder, men snarere som en bestræbelse på at sætte nutidens højt proklamerede problemer ind i en rimelig historisk sammenhæng. Det må gerne opfattes som et forsøg på at vise en solidaritet med fortiden, for højskolen i tidligere tider var næppe mere problemfri end nu.

Til sidst et par ord om højskolens forhold til kristendommen. Fra tid til anden hører man beklagelser over, at højskolen har svigtet i forholdet til kirke og menighed. Her er det rimeligt at gå tilbage til Grundtvig, som satte tydeligt skel mellem skole og kirke. Denne anskuelse er vel historisk set blevet fortolket forskelligt gennem tiderne, men så meget hang dog fast, at man aldrig her afkrævede troserklæring fra hverken elever eller lærere. På den anden side er det min personlige opfattelse, at såfremt Vallekilde ikke i sit historiske forløb havde haft evangeliet og skabertanken som sit

udgangspunkt, så var det hele let blevet til gold ideologi, humorforladt magtspil og i sidste ende en fanatisme, som kunne have lagt skolen ned i den første givne krisesituation. Som en kollega i højskolens tjeneste har bemærket, så blev det ikke Bjørnbaks tanker, som overlevede i dansk højskole. Men evangeliet er ikke en ideologi, og derfor er enhver frit stillet og man behøver ikke, som i visse politiske sekter, at gå rundt i idelig bekymring for hinandens trosliv.

Vi håber her på dette sted, og det har vi gjort i 107 år, at der fremover vil være en voksende forståelse for vigtigheden af, at der til stadighed er skoler, som ikke satser på at sortere mennesker efter en effektivitets-skala, men som bestræber sig på at bringe mennesker fra viden til selverkendelse og handling.

Georg Veit

Gymnastiksalen, (Øvelseshuset)

bygget ved Vallekilde Højskole 1884

*Det gælder om, vi hjælpes til
at se med egne øjne
og ret forstå, hvad tiden vil,
men ikke tro dens løgne.*

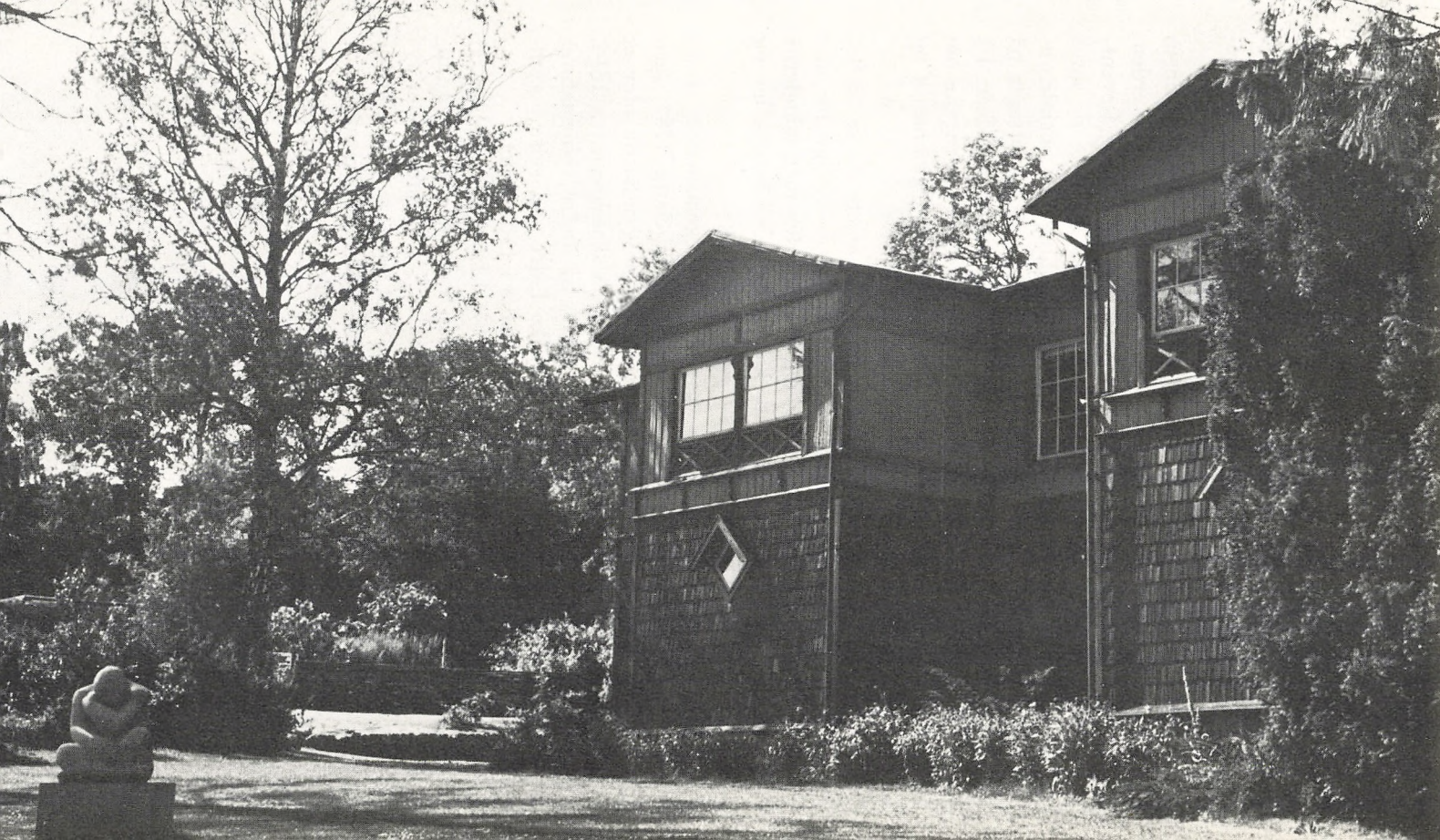
C. Hostrup

I sommeren 1972 blev afholdt olympiade i München. Det gav stof til megen reportage, og det fyldte meget i radio og TV. Samtidig drøftes der landet over — ikke mindst i Holbæk amt — om muligheder og betingelser for at få bygget haller og fritidscentre som tilsvarende rammer og det gymnastiske og idrætslige ungdomsarbejde til afløsning af de forsamlingshuse, der siden sidst i 1860'erne og mange steder endnu er rammen om både det folkelige og det gymnastiske ungdomsarbejde og husrum for meget andet, der vedrører vort folkelige samliv.

Det følgende skal vise nogle af de retningslinier, der fra begyndelsen af den oplysningsperiode sidst i 1700-tallet og den samtidig vågnende interesse for idrætsligt fritidssyssel frem til de ændringer og brydningstider og de afgørelser, der under disse forhold skal træffes.

Som nævnt i overskriften bliver emnet begrænset til at påvise, hvordan nogle af igangsætterne fandt på, at gymnastik og idrætslige øvelser ville være gavnlige for børn og den opvoksende ungdom. En del fremsynte

folkeopdragere fandt efter renæssancen frem til en begyndelse af den moderne pædagogik, hvori også legemsøvelser blev regnet for uundværlige.

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) skabte gennem bogen »Emile« stærkt røre i den pædagogiske verden. Herhjemme var det brødrene Chr. og Ludvig Reventlow, som fra deres udenlandsrejser hentede de »nye ideer om menneskeslægtens forædling ved sociale reformer og en forbedret opdragelse«, og de forsøgte på deres egne godser at gennemføre disse nye ideer. På Chr. Reventlows skoler på Lolland blev drengene om sommeren undervist af en tysk lærer i gymnastik og svømning. 1791 udtaler Chr. Reventlow:

»Legemlige øvelser forøge legemets styrke og behændighed og ere derfor meget nyttige for alle mennesker, men dog mest for den med hænderne arbejdende stand. De ere børnene behagelige og han tiene dennem som belønning«.

Ludvig Reventlow nævner ikke legemsøvelser i sit reglement for skolerne på Brahetrolleborg 1783, men han var aktivt medvirkende til, at gymnastik blev et lovbefalet fag for alle drengene i skoleloven fra 1814.

De to grever har ved siden af andre reformatorer — for egen regning og risiko ladet undervise i gymnastik på deres egne skoler sidst i 1700-tallet.

Tyskeren Guts Muth (1785-1839) er skaberen af gymnastikken i nyere tid. Han var lærer ved de filantropiske (reformerende) skoler i Tyskland. Som tysker ville han have orden i sit arbejde. 1793 havde han samlet så megen klassisk viden om gymnastik og erfaret så meget i undervisningen, at han udgav en omhyggeligt udarbejdet bog: »Gymnastik für die Jugend«.

Den blev grundbog i lange tider for det gymnastiske arbejde i adskillige landes skolearbejde. 1799 findes

Det gamle øvelseshus ved Vallekilde Højskole 1871-1944. Efter 1884 blev der sat porte i væggen ud mod vejen, så huset kunne bruges som skrammelplads og vognport. Som gymnastiksal var der ovenlys. Vinduerne var anbragt øverst i taget.

det meste af bogen på dansk, og den bevægelsesglade 22-årige student Franz Nachtgall fik fat i bogen, og med den som håndbog begyndte han 1799 at undervise i gymnastik. Han må som leder have haft fremragende evner. 1804 blev han professor i gymnastik, og samme år blev han forstander for Hærens Gymnastikskole, som har fungeret siden da. 1808 fik han kongelig tilladelse til at oprette et civilt gymnastikinstitut, hvor der

blandt andet skulle uddannes lærere til seminarierne. På grund af Danmarks deltagelse i Napoleons-krigene, statsbankerotten 1813 m. fl. årsager, blev dette gymnastikinstitut nedlagt 1816. Først 1898 fik vi igen et »Statens Gymnastik Institut«, nu Danmarks Højskole for Legemsøvelser.

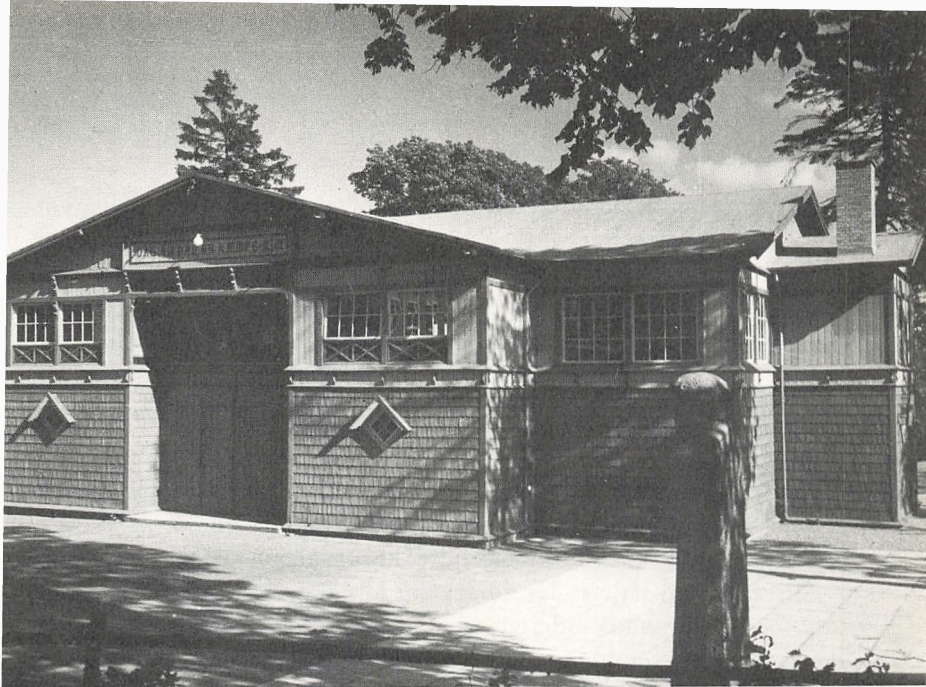
Det var Nachtegall's gymnastik, det vil sige Guts Muth's gymnastik, der blev brugt ved de offentlige skoler og i de få tilløb til frivillig gymnastik og på de højskoler, som før 1884 tog gymnastikken ind — vel nærmest som et *motionerende* fag for karleholdene.

Vi, der i vor ungdom mødte mennesker, kvinder som mænd, der havde været elev på Vallekilde højskole i Ernst Triers tid, blev overbevist om, at han var en ungdomslærer, en folkeopdrager, med evner til at lade de unge møde de *åndsværdier*, der for ham var det afgørende, det centrale i højskolens arbejde. Han ville, sagt med Kolds ord, trække de unge op, så de aldrig gik i stå. Men for de elever, der søgte faglig viden ud over de almindelige skolefag, var han ikke karrig. Var der mulighed derfor, blev der skaffet lokaler og lærerkræfter.

1868 blev *Andreas Bentsen* knyttet til højskolen som leder af *håndværkerskolen*. I højskolens allerførste år var der ikke tænkt på legemsøvelser. Men årsagen til, at Andreas Bentsen måtte bygge en primitiv men brugbar gymnastiksal 1871, siges at være, at vinterskolens karle om aftenen flyttede spisestuens borde sammen og øvede sig på det frie gulv i brydninger og andre kraftkunster under højkrøstet spektakel, og det var lige under Triers arbejdsværelse.

I hvert fald vides det, at der blev øvet gymnastik og våbenøvelser på lergulvet i denne primitive sal, men kun for vinterskolens karle.

Gymnastiksalen 1972.

Nu var Trier som forhenværende feltdegn og Andreas Bentsen som frivillig soldat i krigen 1864 begge tyngede over, at landregrænsen blev sat ved Kongeåen. Det nationale genrejsningsarbejde var for dem begge en ufravigelig opgave, som det blev for så mange andre — på andre områder: *Andelsbevægelsen - Hedeselskabet - Skyttebevægelsen* m. fl.

Andreas Bentsen var ved siden af at være leder af håndværkerskolen og bygmester en af de aktiveste inden for skyttebevægelsen. Hans fader oprettede den første skytteforening i Holbæk amt 1861. Andreas Bentsen medstifter af Holbæk amts Skytteforening 1868 og blev amtsformand, indtil amtsforeningen blev delt 1899. To gange var han formand i landsforeningen »De danske Skytteforeningen«. Omkring 1870 var der stiftet en skytteforening i hvert eneste sogn. Men da Frankrig blev besejret af Tyskland i krigen 1870-71, blev der kendeligt frafald mellem skytterne. For så at bevare

medlemstallet begyndte man med at undervise i gymnastik i fri luft. Resterne af det første forsamlingshus, der blev bygget til gymnastik og folkelige møder, står endnu i Ryslinge, bygget 1871. Der blev indtil 1884 bygget en del forsamlingshuse, mest på Fyn i de sogne, hvor skyttebevægelsen og friskolerne havde størst tilslutning. De fleste forsamlingshuse er bygget mellem 1884 og 1900.

Der manglede ledere til denne frivillige gymnastik. I nærheden af garnisonsbyerne »lånte« man befalingsmænd, hjemsendte korporaler var også brugbare som ledere. De forsøg på håndbøger, der blev udsendt, var uanvendelige til den form for frivillig gymnastik. Derfor blev skytterne med Andreas Bentsen som en af de ivrigste talsmænd enige om, at de selv måtte forsøge at uddanne disse ledere. Man fik lov til at »låne« uddannede militære gymnastiklærere, og i efteråret 1878 blev det *første delingsførerkursus* afholdt på Vallekilde højskole. Deltagerne blev uddannet som ledere af både gymnastik og skydning, og denne dobbelte uddannelse blev fortsat på skytteforeningernes månedskursus til engang midt i 1920'erne.

I foråret 1882 afholdtes en gymnastikfest i Stockholm. Andreas Bentsen var som skytte- og gymnastikmand deltager i denne fest og havde taget sin unge medlærer, cand. polyt. N. H. Rasmussen med. Disse to ivrige skytte- og gymnastiklærere blev så indfanget af den Lingske gymnastik, at det blev deres tilbagevendende samtalestof i lange tider efter. En dag sidst på vinteren 1883 sluttede Bentsen samtalen med at sige til N. H. Rasmussen: *»Der bliver ikke noget ud af det, før en mand rejser derop og tager en uddannelse deri og kommer hjem og tager fat«.*

N. H. Rasmussen svarede dertil: »Måske skulle jeg gøre det!«.

Efter brevveksling med det »Gymnastiske Central Institut« i Stockholm (oprettet 1813) blev N. H. Rasmussen en slags lytter-student sommeren 1883. Ud fra dette studieophold blev han *Ling-gymnast* for resten af livet. Gennem breve og bøger overbeviste han Trier og Bentsen med flere om, at Lings gymnastik var i overensstemmelse med højskolens målsætning. I et brev ønskede han, at der måtte komme en storm, der kunne blæse det gamle gymnastikhus over ende, så et nyt kunne blive bygget til at modtage en ny og bedre gymnastik end den, det gamle hus havde været vidne til. Hans ønske fandt åbne øren og villige sind.

Den 13. november 1883 lagde man grundstenen til den nuværende gymnastiksal. Huset var under tag inden jul. I juleferien lagde håndværkerne og nogle af eleverne gulv i salen. Da eleverne kom tilbage efter juleferien, sagde Trier til dem, at der var kommet en ung gymnastiklærer hjem fra Stockholm, og hvis nogle havde lyst til at lære en ny gymnastik, så var det muligt, men om morgenen mellem kl. 6-7, for resten af dagen skulle håndværkerne færdigmontere salen. Der meldte sig 56. Den første time i Lings gymnastik blev holdt på Helligtrekongers dag den 6. januar 1884 kl. 6 i et stort og festligt hus.

Det arkitektoniske i form og farve var arkitekt Martin Nyrup's værk. Det bygningsmæssige var Andreas Bentsen mester for. Det gymnastiske apparatur havde N. H. Rasmussen ansvaret for. Meget af det, der siden blev bygget af gymnastiksale, har hentet inspiration i den ny sal i Vallekilde.

Salen blev indviet søndag den 25. februar 1884. Der havde inden denne dag været snakket meget om det nye, der var under forberedelse på Vallekilde højskole.

Der kom 7-800 mennesker, mellem dem en del af de ansvarlige for den offentlige gymnastik. I 3 uger før havde der været afholdt delingsførerkursus. Disse delingsførere under ledelse af en løjtnant Brunsgaard viste først den gamle gymnastik. Derefter holdt Trier et foredrag. Han havde også fået C. Hostrup til at skrive »De unges sang«: »Vi fik ej under tidernes tryk«, som blev sunget som fællessang. Imens var de 56 Lingsgymnaster stillet op, og under N. H. Rasmussens ledelse. Under verset: »En ensom vandring ej står os an« gik de salen rundt og viste den første dagsøvelse i Lings gymnastik. Der blev holdt flere taler, og i de følgende år blev der megen diskussion *for* og *imod* den Lingske gymnastik. Omkring 1900 havde den nået frem til første plads i den frivillige gymnastik.

Trier syntes, at de 56 karle, som havde deltaget iden Lingske gymnastik, havde været de mest vågne og modtagelige i foredragstimerne, ud fra denne erfaring bestemte han, at så burde sommerpigerne også have gymnastik. Der havde flere steder været forsøgt med gymnastik for højskolernes kvindelige elever, men det var ikke lykkedes. Trier ville nu have den gymnastik også til sommerskolen. Efter brevveksling med Centralinstituttet i Stockholm kom en 20-årig *Sally Högström* til sommerskolen 1884. Der kunne skrives en lang historie om de vanskeligheder, som hun og de dialekttalende lever fra alle landets egne skulle klare. Værst var det med en brugbar gymnastikdragt. Alt blev klaret så fint, at hun næste sommer — 1885 — igen var gymnastiklærerinde på Vallekilde højskole, og da uddannede hun de første 6 kvindelige ledere, hvoraf Ingeborg Trier fortsatte undervisningen for de kvindelige elever til sin død. To af de øvrige: Charlotte Bonnevie og Ingeborg Schrøder, senere gift med

Den ny gymnastiksal 1884 med pigeholdet i den ny gymnastikdragt og med Sally Högström som leder.

Jacob Appel, tog som de første danske til Stockholm og blev uddannet til gymnastiklærere.

Det samme gjorde N. H. Rasmussen, og da han efter to års uddannelse kom tilbage som eksamineret gymnastikdirektør, ønskede han at blive ved Vallekilde højskole, men Trier sagde nej. N. H. Rasmussen burde begynde et arbejde i København, ligesom Ling i sin tid tog til Stockholm og grundlagde Centralinstituttet. N. H. Rasmussen fulgte Triers råd, og *Gymnastikhuset* på Vodroffsvej er i dag som i N. H. Rasmussens tid ramme om gymnastik fra tidlig morgen til sent om aftenen.

Ud fra opvisningen på Vallekilde højskole i fastelavn 1884 blev Poul la Cour m. fl. klar over, at der måtte uddannes nogle til at lede gymnastikken på højskolerne. Gennem samarbejde med højskolemændene ved Hvilan Højskole i Skåne og gymnastiklærere, kaptajn *Norlander* i Lund, fik 12 danske mænd en 8 ugers uddannelse i Lund i efteråret 1885. De fleste af dem kom til at

undervise på højskolerne i Lings gymnastik. Og det var de mandlige og kvindelige elever fra højskolerne i de følgende år, der fik deres fædre til at bygge — ofte primitive forsamlingshuse — til gymnastik og folkelige møder.

★

1885 skrev Ernst Trier en længere artikel om *Pehr Henrik Ling* samt noget om legemsøvelser. I slutningen af artiklen begrundet Trier sin vurdering af denne gymnastik, og denne begrundelse har de fleste af os, der har undervist i Lings gymnastik, været enig i.

Trier skriver: »Sagen er den, at visse svenske legemsøvelser slet ikke er tilfor at uddanne i en eller anden enkelt sags tjeneste, såsom krigsvæsenets, heller ikke stile de på at uddanne kun menneskekroppen, at denne må i en eller anden retning blive stærk og smidig, men de tage sigte på det hele menneske, de ville være et led i hele den menneskelige opdragelse og uddannelse, derfor spørge de først og fremmest efter, hvad der er gavnligt, hvad i legemligt henseende er sundt, ligesom de sky alt, hvad der strider derimod. — Men det er ingenlunde ved legemlig styrke eller smidighed; hvor mange kraftkunster, styrkeprøver og smidighedsøvelser, man ved opofrelse af megen tid og flid vil kunne drive det til, vil mennesket dog aldrig kunne komme til at måle sig med tyren i styrke eller abekatten i smidighed. Men højt vil det hæve sig over dyret i det at kunne »bøje« sit legeme ind under sin egen vilje.

Vi trænger til at få øjnene op for betydningen af legemsøvelser for hele folkeopdragelsen — og jeg er overbevist om, at indføres de efter svensk mønster, vil det hjælpe betydeligt dertil. Særligt velkomne ville de være i skolen, i alt fald, overalt, hvor man der arbejder for uddannelse af det almenmenneskelige, som det træder frem i den folkelige skikkelse, som er ejendom-

melige for de folk, vi tilhøre, således som tilfældet er ved folkehøjskolerne.

Det gælder virkeligt om, at brugen af legemsøvelser i almindelighed vil trænge igennem i vort lille land og blive en folkesag.

Megen råhed vil derved tilbagetrænges og overvindes, især når det vil ske, hvad der stod for Lings syn, og som sikkert efter alt, hvad der sker imellem os, vil komme til at se virkeliggjort, det nemlig, at man ved sådanne sammenkomster altid vil kræve skjalden og hans kunst med, at folkesangen smukt vil tone imellem og over idrætteerne, og at man vil kræve fortællinger af fortids bedrifter, at man derved kan opflammes til fremtids dåd.

★

Den begyndelse med Lings gymnastik på Vallekilde højskole 1884 og slutningen af Triers artikel har indtil allernyeste tid været målsætning for det frivillige ungdoms- og gymnastiske ungdomsarbejde.

Kr. Killemosé.

Fra elevforeningen

Alle elever fra sommer- eller vinterskolen kan optages som medlemmer i Vallekilde højskoles elevforening. Det årlige kontingent er på foreningens generalforsamling den 3. september 1972 fastsat til 12 kr. for enkeltmedlemmer og 15 kr. for ægtepar.

Alle foreningens medlemmer vil ca. 1. juli 1973 modtage et girokort til brug ved indbetalingen af kontingentet. Det må være betalt inden generalforsamlingen for at opnå stemmeret. De, der betaler kontingentet inden 1. november 1973, vil få årsskriftet frit tilsendt.

Medlemmer, der ikke når at betale inden denne dato, vil modtage årsskriftet pr. postopkrævning med tillæg af porto.

Elevmødet holdes hvert år *den første week-end i september*, og på dette møde afholdes den årlige generalforsamling.

Ved generalforsamlingen den 3. september 1972 gik tre medlemmer ud af bestyrelsen, det var Troels Sørensen, der var bestyrelsens formand, Palle Jacobsen og Inger Christiansen, der begge var elevrepræsentanter. Nye medlemmer blev Hanne Krogh og Claus Aarestrup valgt som elevrepræsentanter. Liis Knudsen blev valgt af generalforsamlingen og på et bestyrelsesmøde senere valgt som formand.

Annie Westphal blev valgt som repræsentant i skolens styrelse. Som revisorer blev valgt Niels Juul og Vagn Aage Fredslund.

Bestyrelsen foreslog en kontingentforhøjelse på grund

af de stadig stigende udgifter til porto, trykning af elevskrifter samt det større behov for støtte til skolens elever. Ved afstemning blev man enige om en forhøjelse fra 10 kr. til 12 kr. for enkeltmedlemmer samt fra 13 kr. til 15 kr. for ægtepar.

En forespørgsel om kunststøtten kunne bruges til indkøb af plakater i stedet for olie billeder resulterede i at vinterholdet 1972/73 fik tildelt 1000 kr. og sommerholdet 1973 500 kr. Det er så meningen at holdene skal nedsætte et udvalg, der skal stå for indkøbene.

Spørgsmålet om, efter hvilke kriterier elevstøtten blev givet og hvem, der bestemte hvor meget den eller de enkelte elever skulle have, blev bragt på bane.

Det er det samlede lærerkollegie, der bestemmer, hvem der skal have støtte og hvor store portionerne skal være. Støtten bliver givet til elever, der trænger hårdt, ikke får stor støtte i forvejen og i øvrigt viser interesse for at få noget ud af sit højskoleophold.

I øvrigt var der ikke stor tilslutning til elevmødet, og især ikke til generalforsamlingen. Det er en skam, for det er jo på generalforsamlingen at linierne for elevforeningens fremtid lægges, på grundlag af medlemmernes beslutninger og udtrykte meninger.

Bestyrelsens arbejde bygger på ønsker fra foreningens medlemmer. Vi holder bestyrelsesmøde *lørdag den 13. januar 1973*, hvor vi blandt andet vil diskutere tilrettelæggelse af næste års elevmøde, og vil være glade for forslag fra foreningens medlemmer.

Grete Killemoser og elevforeningens bestyrelse håber at se mange af jer til elevmøde, sammenkomster og kurser i det kommende år.

Liis Knudsen

Nyt fra landsforeningen af højskoleelever

L angt de fleste af landets højskoler har en elevforening, som slutter op om skolen, og er »en levende annonce« for pågældende skole. Mange elevforeninger har da også gennem årene været meget aktive til at sende elever til den skole, som betød så meget for dem selv.

Det er den idé, der ligger bagved oprettelsen af Landsforeningen af Højskoleelever (L.a.H.), hvor forskellige elevforeninger på landsbasis støtter dette formål. Arbejdet udføres i det daglige gennem Højskolernes Sekretariat, som blev startet på initiativ af L.a.H. og nu drives i samarbejde med Foreningen for Folkehøjskoler i Danmark. Sekretariatet har til huse i Vartov i København.

Dette er måske nyt for en del læsere, som ikke ved, at der er en landselevforening. Men L.a.H. repræsenterer i dag ca. 63.000 tidligere højskoleelever fordelt på 41 elevforeninger. På det årlige repræsentantskabsmøde, som i år blev afholdt på Idrætshøjskolen i Århus, blev folketingsmand Robert Petersen (tidligere Herning højskole) valgt som L.a.H.'s nye formand. Han afløste forhenværende kirkeminister Orla Møller.

Det væsentligste arbejde i L.a.H. ligger i det arbejde, der udføres gennem Højskolernes Sekretariat. Dette arbejde består i at give oplysning og vejledning for kommende højskoleelever, som står foran et valg af højskoleophold. Også til de sendende myndigheder (socialrådgivere, revalideringscentre etc.) har vi en daglig

kontakt, når de søger oplysninger om de forskellige højskolemuligheder, der er. Mange skriver, ringer eller kommer personligt herind for at få oplysning om de forskellige højskolemuligheder.

I dag er det muligt at påbegynde et højskoleophold hver den første i måneden, undtagen juli. Dette har bevirket en udjævning af forespørgelser til at omfatte hele året.

Til hjælp i dette arbejde laver Sekretariatet en fællesbrochure med generelle oplysninger, støttemuligheder og oplysninger om de enkelte højskolars undervisningstilbud. I dette efterår har vi lavet en ny udgave af denne fællesbrochure, og i oktober måned har vi udsendt mere end 7.000 af disse til enkeltpersoner, biblioteker, institutioner m. m. De tilsluttede elevforeninger har også modtaget et eksemplar.

I årligt gennemsnit udsendes og uddeles der ca. 10.000 fællesbrochurer.

Foruden fællesbrochuren har de enkelte højskoler en brochure, hvori de præsenterer sig selv og den undervisning, de tilbyder. Den brochure kender de fleste, da mange har valgt deres skole på grundlag af brochuren. Disse brochurer har vi her på Sekretariatet, og vi sender ud til dem, der ønsker nærmere oplysninger om de enkelte højskoler. I kalenderåret 1971 blev der udsendt ca. 10.000 brochurer her fra Sekretariatet. I gennemsnit har modtageren fået 3 måske 4 brochurer, så man kan sige, at der igennem Højskolernes Sekretariat er sendt ca. 2.500-3.000 potentielle elever til landets højskoler.

Om sommeren udsender Højskolernes Sekretariat en brochure om Feriekurser. I sommeren 1972 var der ca. 160 forskellige kurser fordelt på alm. højskolekurser, familiekurser og kursus for ældre. Ca. 1.300 indmeldelser er gået gennem Sekretariatet til disse forskellige

kurser. Mange har indmeldt sig direkte til højskolerne, så mange mennesker stifter bekendtskab med højskolen på disse kurser. Også tidligere højskoleelever genopfrisker minder på disse kurser.

Dette var lidt om det arbejde, som L. a. H. er med til gennem Højskolernes Sekretariat. Til udbygning af kontakten mellem de enkelte elevforeninger og L. a. H., er der nedsat et Kontaktudvalg, hvor hver elevforening er velkommen til at sende repræsentanter. Igennem kontaktudvalgsmøder stræber vi efter at få en dialog igang mellem de enkelte elevforeninger og L. a. H.

De forskellige elevforeninger er tilsluttet Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) gennem medlemskab af L. a. H. Det er af betydning, at også de ikke-politiske foreninger er repræsenteret i DUF og herigennem kan fremføre synspunkter og gøre sig gældende i et bredt forum af ungdomsorganisationer. Blandt mange af dets aktiviteter, arrangerer DUF studie-ferierejser i det kommende år til bl. a. Indien. Her vil vi i L. a. H. forsøge at komme afsted med en samlet gruppe.

Et synligt resultat af tidligere højskoleelevers aktivitet er bladet »Højskoledebat«. Det udgives af L. a. H. og udkommer 2 gange om året. Efterårsnummeret er under udarbejdelse, og bliver udsendt i nær fremtid.

Det er vanskeligt at skildre alt det, der foregår i Sekretariatet i det daglige uden at det bliver en opremsning. Den bedste måde at få et indblik i, hvad vi laver, er at se det selv. Vi er i Sekretariatet meget glade for kontakt med elevforeningsrepræsentanter — og naturligvis også med lærere og forstandere ved de forskellige højskoler. Vi håber mange vil finde vej til vore hyggelige lokaler under loftet i Vartov. Alle er meget velkomne.

Vartov, den 7. november 1972.

Arne Andresén.

Kalender

OKTOBER:

31. Eleverne ankommer. Velkomsttale ved Georg Veit.

NOVEMBER:

1. Europæiske folkedanse.
3. Collage »Ung i dag«.
6. Lærerne læser Mrozek: »Tømmerflåden«.
7. Film: Den røde Pimpernel.
10. Europæiske folkedanse.
17. Oplæsning.
20. Dans.
21. Film: Her har du dit liv.
24. Månedsmøde: bibliotekar Kurt Sørensen.
28. Film: Ådalen.

DECEMBER:

1. Gangfest.
6. Udflugt til Louisiana og København.
8. Teatergruppen Sans Souci.
12. Film: Don Quijote.
15. Gangfest.
10. Film: Når blot man er rask.
21. Julebal. Lærerne læser Tjekhov: »Frieriet«.
Dramatikholdet: 9 variationer over »to mennesker
i et rum«.

JANUAR:

2. Lærerne læser Henning Nielsen: »Fugledøgn«

5. Claus afholder tryghedsøvelser.
8. Karneval.
9. Film: Made in Sweden.
12. Gangfest.
15. Lærerne læser H. C. Branner: Søskende.
Arbejder og protestsange i pejsestuen.
16. Film: Himmel og Helvede.
19. Dramatikholdet opfører Kaj Åberg: »Det tomme rum«.
26. Den danske Kvartet.
30. Film: Ung flugt.

FEBRUAR:

- 1.-2. Fællesmarkedsdebat.
5. Film: Ulvetimen.
9. Gangfest.
10. Besøg af radikal vælgerforening.
11. Fastelavnsbal.
12. Generalforsamling i skolekredsen.
16. Besøg af orkestret Take Off.
20. Film: Jeanne d'Arc.
23. Susanne Giese: Kønsroller.
27. Eleverne inviterer beboerne på alderdomshjemmet i Bjergsø.
Film: Den gamle mand og drengen.

MARTS:

1. Fiolteatret på besøg med »Livet er ingen dans på roser, Sørensen«.
2. Tur i Odsherred.
8. Tur til København.
11. Besøg af gruppeorkestret SUPERMAS.
12. Film: Apus Verden.
13. Foredrag af Gelting Hansen.
24. Film: Chok.
25. Besøg af gruppeorkestret SUPERMAS.

26. Dramatikholdet opfører »Hallo Hansen«.
27. Vinterens lysbillede vises.
28. Balletgruppen Diane Black Theatre.
29. Afslutning.

APRIL:

30. Eleverne ankommer. Velkomsttale ved Georg Veit.

MAJ:

1. Europæiske folkedanse. Lærershjemsbesøg.
3. Lærerne læser Mrozek: »I rum sø«.
7. Besøg af Københavnske byvandrere.
Film: Syv små syndere.
9. Besøg af lærere og elever fra Fins folkehøjskole.
11. Tur til Neksøl.
14. Fælles valgmenighedsmøde.
Film: Her har du dit liv.
24. Besøg af kvindelige københavnske gymnaster.
25. Emnedag med Susanne Giese: »Kønsroller«.
28. Film: En drøm om frihed.

JUNI:

2. Musikhøjskolens kor og orkester.
4. Film: Made in Sweden.
12. Emnedag: EF-debat.
14. Lejretur.
18. Film: Mælkevejen.
23. Bål på Egebjerg.

JULI:

- 7.-8. Emnedage: Forurening.
9. Film: Apus verden.
15. Film: Livet er en drøm.
16. I Ry-teatret på Odden.
19. Jazzorkester.
22. Lærerne læser Martin A. Hansen: »Konfirmationsklokken«.
23. Afrejse.

Praktiske meddelelser

Efterårsmødet holdes omkring den første søndag i 20'erne i september måned. Det bliver i 1973 lørdag den 22., søndag den 23. og mandag den 24. september.

Alle er som sædvanlig velkomne, og der er mulighed for at bo på skolen under mødet, blot man tilmelder sig forinden.

Vi sender gerne program til interesserede.

JUBILARMØDET holdes fredag den 21. september og begynder med middag kl. 18.

Elever fra årgangene 1922-23, 1923, 1932-33, 1933, 1947-48, 1948, 1962-63, 1963 vil denne aften være skolens gæster.

Pårørende og tidligere elever, der ikke er jubilarer, er også velkomne mod forudbestilling og betaling.

Jubilarer, der er medlemmer af elevforeningen, vil fra skolen modtage en indbydelse til mødet. Kender I adressen på jubilarer, som ikke er medlemmer af elevforeningen, så send den venligst til Grete Killemoser, 4535 Vallekilde.

Fra Vallekilde-kredsene

Efterårets møder i Vallekilde-kredsene var med en enkelt undtagelse magert besøgt. Resultatet blev, at Sønderjyllandskredsen og Midtjyllandskredsen ophører at eksistere. Tilbage er så Vestjyllandskredsen, som holder møde i Skjern i oktober 1973. Ved denne lejlighed må kredsen så tage stilling til fremtiden.

Nordjyllandskredsen fungerer med god tilslutning. Fynskredsen, som holder møde hvert andet år, mødes den 8. september i Odense efter planen.

Vestjyllandskredsen:

Formand for Vardekredsen: Overlærer Evald Larsen,
Elmeallé 1, 6800 Varde.

Formand for Skjernkredsen: Gårdejer Arne Rode,
Moesgård, 6933 Kibæk.

Mødedag: Torsdag omkring 1. oktober skiftevis i Varde og Skjern.

Møde i 1973: Torsdag den 4. oktober i Skjern.

Nordjyllandskredsen:

Formand: Gårdejer Olav Libak Hansen, Ny Agdrup,
9830 Tårs.

Mødedag: Første lørdag i oktober.

Møde i 1973: Lørdag den 6. oktober i Hjørring.

Fynskredsen:

Formand: Gartner Frede Kjær Larsen, Grønnegyden,
5494 Stige, Fyn.

Mødedag: Anden lørdag i september hvert andet år.
1973: 8. september i Odense.

Vinterholdet 1962/63

Annelise Amon, Ved Lindevangen 10, København F.

Begyndte sommeren 1963 at læse til lærer på Zahles seminarium. Gift 1965 med Bent Kunnerup, elev samme vinter. Er lærer på Sundpark skole i København. Har to piger, Lisbeth og Lene. Piletoften 28, 2630 Tåstrup.

Bente Bækgård Andersen, »Bækgården«, Kølstrup.

Kaj Ågård Andersen, Fensten, Ørting.

Margit Andersen, Friskjær, Toftlund. Tog efter højskoleopholdet til Bornholm for at tjene penge til uddannelsen. Kom på Åbenrå børnehaveseminarium, eksamen 1966, gift samme år. Har to drenge, 6 og 4 år. Startede 1970 Åbenrå Budcentral, en forretning, der gik over al forventning. Købte hus 1971, holdt samtidig op med at arbejde ude. Foruden budcentralen udlejning af borde, stole, service og selskabstelte. Er kombineret husmor og kontorassistent. Forstallé 75, 6200 Åbenrå.

Peder Rostgård Andersen, Københoved, Skodborg, Jylland. Vinteren 1963-64 elev på Gråsten landbrugs-skole. Derefter 5 måneder i England. Fodermester hjemme indtil november 1968. Besluttede da at ville tage HF-eksamen. Rejste først på Ask højskole og fik et forberedelseskursus der varede 8 måneder. Kom derefter på Ribe Statsseminarium. Målet var en læreruddannelse, men fik i sidste omgang kolde fødder og søgte ind på Landbohøjskolen, er i gang med anden del. Kallerupvej 41, 2640 Hedehusene.

- Gerhard Boysen, Søndergade 48, Harreslev, Flensborg, Sydslesvig.
- Niels Kristian Krøgh Carlsen, Foldby Mark, Hinnerup. Først 1 år ved landbruget. Rejste sommeren 1965 til Sverige med et entreprenørfirma. Har siden haft forskelligt fabriksarbejde. Købte hus i Hammel 1966, gift 1968 med Sonja Nielsen. Har to børn, Gitte 3 år og Allan 1 år. Urbakkevej 18, 8450 Hammel.
- Mary Christensen, Vestergade 11, Vinderup. Kom efter højskoleopholdet i lære i Hørve boghandel, har efter endt læretid arbejdet ved faget i henholdsvis Glostrup og på Frederiksberg. Rødager Allé 71¹, 2610 Rødovre.
- May-Britt Christiansen, Rasmus Rasksvej 7, Valby.
- Helge Clausen, Asserballe, Augustenborg. Haft forskellige pladser ved landbruget afbrudt af et ophold på Gråsten landbrugsskole. Overtog faderens gård for 2 år siden, er forlovet med Kirsten, som er lærer på en skole i nærheden. Har i nogle år haft en del med ungdomspolitisk arbejde at gøre.
- Merete Fallesen, »Grønnebækgård«, Hovslund.
- Kirsten Frederiksen, Diernæs Nord, Fåborg.
- Marie Louise Friederichsen, Ellum, Løgumkloster.
- Anne Margrete Hansen, Søgård, Klipleve. Efter opholdet blev jeg ansat hos DSB i Padborg. I 1964 flyttet til Helsingør. Gift 1968. Driver nu sammen med min mand en BP benzintank i Hillerød. Fik en søn i juli 1971. Holmegårdsvej 8, 3400 Hillerød.
- Inga Hansen, Klouby, Værsløv.
- Jane Hansen, »Frederiksskolen«, Glucksvej 2, København SV.
- Jens Jørgen Hansen, Grønrose, Nordenskov. Har opholdt sig i USA de sidste 8 år. 1716 Archer ch. Woodlard 95695, Californien USA.
- Lonni Hansen, Lendemosevej 13, Trørød, Holte.

Margit Hansen, Grønnegade, Kettinge.

Niels Witten Hansen, Jungshovedvej, Præstø. Efter opholdet på Vallekilde gik jeg på Vordingborg Statsseminarium indtil sommeren 1968. I mellemtiden var jeg blevet gift, og vi tog herefter to år til København. — 1970 måtte jeg til Skive for at aftjene min værnepligt, og samtidig blev min kone ansat ved Vallekilde-Hørve skole. Således gik det, at jeg fik bopæl 750 m fra Vallekilde højskole. Sidste år blev jeg selv ansat samme sted, og nu underviser vi børn fra Hørve, Vallekilde og Lammefjorden. I min fritid pusler jeg med sejlbåde; om sommeren sejler vi alle, Søren på 1/2 år og Ulla på 2 1/2 år, rundt i de danske farvande og har det rart. Til næste år skal vi have hunden med. Vallekildevej 81, 4534 Hørve.

Solvejg Nissen Hansen, Arnitlund, Over Jersdal.

Anne-Drude Helweg, Nordre Ringgade 12, Slagelse.

Johan Holm, »Lundsgård«, Øster Linnet. Bygholm landbrugsskole 9 måneder fra november 1963. Arbejdet ved praktisk landbrug ude og hjemme. Styrelsesarbejde i et par ungdomsforeninger. Aspirantkursus på Kalø landboskole. Teoretisk uddannelse på Landbohøjskolen, hvorfra afgangseksamen påregnes 1973. Købte 1970 hus i Hvidovre sammen med med-studerende. Gift 1971 med Else Clausen, der er ansat i forsikringsbranchen. Håber at se mange »gamle« til jubilæet. Hellbergsvej 22, 2650 Hvidovre.

Hanne Henriksen, Brønshøj Kirkevej 16, Brønshøj.

Gunnar Höskuldsson, Thingeyri, Dyrafirdi, Island.

Jennie Håkonsson, Tagensvej 57, København N.

Jens Iversen, Bygade 9, Hårlev. Efter højskoleopholdet plads på en maskinstation. 1963-64 elev på Gråsten landbrugsskole, en dejlig vinter. Derefter plads som bestyrer på en gård 1 år. Har været hjemme som ar-

bejdsmand indtil april i år, overtog da noget jord uden for byen. Hovedgaden 71, 4652 Hårlev.

Agnete Kold Jensen, Præsteboligen, Tørring.

Bent Holmegård Jensen, Gurede Mårsø. Efter højskoleopholdet arbejdede jeg hjemme nogle måneder. 1964-65 soldat ved Flyvevåbnet, først i Padborg, senere i Nordsjælland. Derefter havde jeg et par år dobbeltjob, henholdsvis hjemme og på et mejeri i nabolaget, hvilket efter datiden afkastede en særdeles god indtægt. 1968-69 ved FN-korpset på Cypren, en skøn tid, selv om varmen kunne være enerverende. På orlovsrejser til Israel og Ægypten. Har siden taget et såkaldt driftslederkursus på Høng landbrugsskole. Via skolen arbejde på et revisionskontor i Holbæk, hvor jeg har arbejdet siden. Er desuden begyndt på Merconomstudiet i regnskabsvæsen. Købte hus for 1 år siden, er stadig lidt fritidslandmand hos mine forældre. Spiller fodbold. Hagested, 4531 Mårsø.

Bent Kunnerup Jensen, Thorsvej 10, Ry. Læste først 2 år til realeksamen på Tølløse realkursus, derefter læreruddannet på Zahles seminarium. Gift 1965 med Annelise Amon, er nu lærer ved Sundpark skole. Boede 7 år på Islands Brygge, har nu købt hus i Tåstrup i fredelige og rolige omgivelser og masser af frisk luft. Pilevænget 28, 2630 Tåstrup.

Birthe Jensen, Strandbovej 8, Hvidovre.

Flemming Birger Jensen, Ollerup, Slagelse. Var på en gård $1\frac{1}{2}$ år, derefter soldat på Bornholm i 16 måneder og 1 år som maskinarbejder. Har de sidste 6 år kørt lastvogn. Gift 1966. Har to drenge, Keld på 5 år og Ib på 3 år. Købte hus i Slagelse 1966. Ingerslevvej 10, Antvorskov, 4200 Slagelse.

Henri Batting Jensen, Tingsted. Jeg blev lærer fra Elbæk lærerskole 1967. Herfra kom jeg sammen med min kone, Kirsten, til Forlev friskole, hvor vi begge

har arbejdet til juni i år. Nu bor vi sammen med vore 3 børn i Iller gl. skole, som vi sammen med nogle venner er ved at indrette kollektivt. Arbejder nu på Broager børnehjem som børneforsorgspædagog. Iller gl. skole, 6310 Broager.

Jan Flemming Jensen, Nyrådsvej, Vordingborg.

Kirsten Jensen, Højstrupvej 99, Brønshøj.

Verner Jensen, Kvanløse, Holbæk.

Jens Jespersen, »Højgård«, Gislunge. Først plads ved landbrug i Tuse og i Nordsjælland. Vinteren 1964-65 elev på Kærhave landbrugsskole. Derfra til Kertemindeegnen. Købte 1969 min morfars gård, 50 tdr. l. i Kvanløse ved Holbæk. Der er 27 malkekøer, ingen grise. Gift 1968, har en søn på 3 år, venter en arving til. Mosegård, Kvanløse, 4300 Holbæk.

Svend Johansen, Lildfrost, Bredsten.

Johanne Marie Jørgensen, Åstrup, Rårup.

Louise Lausen Ketelsen, Københoved, Skodborg, Jylland. Uddannet som børnehavelærer og arbejder stadig ved faget. Er gift. Nordgårdsvej, 4500 Nykøbing S.

Jørgen Klarskov, Siamvej 15, København S.

Niels Bendix Knudsen, »Spangsminde«, Måre, Herrested. Da vi forlod skolen i Vallekilde i 1963 synes der at være en evighed til, at man skulle komme der som jubilar — det er til næste år nu! Underligt at tænke sig at vi også dengang diskuterede Romtraktaten. Som dengang er jeg stadig modstander. Et stykke tid efter vi forlod Vallekilde arbejdede jeg ved landbruget. I 1965 startede jeg med at læse til lærer på Den frie Lærerskole i Ollerup. Blev færdig i 1970, har været lærer på Osted efterskole i 2 år og er nu fra skoleåret 1972 ansat på Efterskolen ved Kalundborg. Blev gift 1967 med Karen — har to børn, Trine

og Mathilde. Efterskolen ved Kalundborg, Lerchenfeld, 4400 Kalundborg.

Aksel Kok, Balle Mark, Bredsten.

Ingrid Korsager, Søndergade 57, Brørup.

Erling Kristensen, »Damhaven«, Sandager, Fjellerup.

Efter at have fortsat ved landbruget til sommeren 1965 afbrudt af to vinterophold på Askov højskole, begyndte jeg et to års ophold på Elbæk lærerskole. 1967-68 underviste jeg på Gudenådalens ungdomsskole i Ulstrup, hvorefter jeg startede på HF-studiet på Viborg katedralskole. Denne HF-eksamen gjorde det muligt for mig på dispensation i 1970 at begynde på studiet Samfundsfag ved Københavns universitet. For øjeblikket er jeg netop gået igang med 2. del. Denne opremsning siger jo ikke meget om ens situation taget i bred forstand ti år efter opholdet på Vallekilde, da de urolige 60 vel ikke er gået helt sporeløst hen over én. Set i dette perspektiv var det ikke meget, som opholdet på Vallekilde gav af impulser og perspektiver for den videre aktivitet, da det lukkede, indsnævrede og lærercentrerede højskolemiljø ikke var den bedste baggrund for et aktivt arbejde for en omstrukturering taget i bred forstand af det danske samfund. Og det er et spørgsmål, om højskolernes da- og nuværende struktur ikke er med til at fastlåse systemet i retning af en opbakning af det fjernstyrede folks formyndere. Oprør rundt omkring på de danske højskoler i de sidste år siger noget om, at højskolerne ikke har ændret sig meget i retning af at demokratisere forholdene inden døre, så opholdet kunne være et eksempel til efterfølgelse, når man forlod den. Gustav Esmanns allé 29², 2860 Søborg.

Jørgen Thomas Kristensen, Venslev, Rude. Jeg blev i Odsherred efter skoleopholdet. Købte 1966 en ejendom, gift samme år. I 1968 købte jeg en ejendom

til, men nu har jeg lige solgt det hele, 82 tdr. l. ialt, jeg skal nu ud og have noget arbejde, for det er vist nemmere end det landbrug. Har en pige på 6 år og en dreng på 3 år. Bakken, 4550 Asnæs.

Marie Louise Kruchow, Runebergsallé 24, Søborg.

Samuel Kiguongo Kymani, P.C.E.A. Kibichoi, P.O. Box 20, Ruiru.

Søren Peter Kaa, Gern Højmark, Gern. Har været formester flere steder i Jylland. Købte hus 1971 og begyndte som murerarbejdsmand. Blev gift 1965 med Anna Mølgård fra Vinterslev. Har to piger, Kirsten 7 år og Birthe 5 år. Har været i bestyrelsen for idrætsforeningen i flere år og spiller en del håndbold. Illehuse, 8643 Ans.

Ebba Larsen, »Harrildgård«, Fasterholt.

Jona Knudsen Larsen, H. I. Hansensvej 17, Vordingborg.

Ulla Lund, Stationsvej 26, Holte.

Henrik Lydolph, Askebyvej 14, Virum.

Birgit Madsen, »Højbygård«, Lejre.

Birthe Madsen, Melby, Assens.

Mads Dalsgaard Madsen, »Præstegården«, Vester Horum.

Grethe Wedel Mathiesen, Westermannsvej 7, Odense.

Har afsluttet en uddannelse som omsorgsassistent på Ebberødgård og har fået to sønner som Lasse, der var elev 1960-61 er far til — og som jeg blev gift med — Lasse altså, ved Geltings og korskirkenes hjælp i 1965. Så har jeg gået på HF-kursus og er nu på andet år på et lærerseminarium. Indimellem har jeg prøvet at være så politisk aktiv som muligt såvel uden- som indenomsparlamentarisk — nu sidst folkebevægelsen mod EF. Ellers har jeg været i bestyrelsen hos de lokale radikale og i Aldrig mere Krig. Vi har købt en bondegård i Thy ,som vi vil flytte til

inden længe — men der er så langt til et seminarium.
Nørrevang 61, 3460 Birkerød.

Margareth Wichelgreen Mathiesen, Vigerslev Allé 376,
Hvidovre. Se årsskrift 1970 under meddelelser fra
sommerholdet 1961.

Jørgen Mikkelsen, Dærup Frugtplantage, Glamsbjerg.
Arbejdede først hjemme med frugt- og champignon-
dyrkning. Begyndte efteråret 1963 at køre olie ved
Esso-depotet i Glamsbjerg og har kørt der siden. Er
aktiv i Odense amts Gymnastikforening som leder af
atletikken, har været med i V.U. arbejde i nogle år
og i Liberalt Oplysningsforbund. Bor stadig hjemme
hos mine forældre, er forlovet.

Kirsten Mortensen, Onsbjerg Mark, Onsbjerg. Vendte
efter højskoleopholdet tilbage til stilling på børne-
rekreationshjem i Vedbæk, arbejdede der til maj
1969 afbrudt af supplerende uddannelse på Dan-
marks sociale Højskole i København 4 måneder. Har
siden maj 1969 været ansat på behandlingshjemmet
Nødebogård (psykotiske børn/unge) — fra 1971 som
afdelingsleder. Har p. t. orlov, videreuddannelse på
Børneforsorgens fortsættelsesseminarium. Har delta-
get i højskoleuger på Vallekildes venskabsskoler i
Norge, Sverige og Finland. Har et adoptivbarn, As-
ser, der er 10 år. Parken 3²th, 3480 Fredensborg.

Svend Aage Mortensen, Kastager Strand, Kastager. Fra
april 1963 til november 1968 arbejde på Vallekilde
højskole. Er nu arbejdsmand hos murermesteren i
Vallekilde. Er med i håndbold- og badmintonudval-
get. Posthuset, 4535 Vallekilde.

Karen Mørk, »Engvang«, Ulstrup.

Anita Riisager Nielsen, Skaffervej 3, København NV.
Begyndte på børnehaveseminariet i 1963, læste to år.
Derefter i en børnehave i København 1 år. Flyttede
så til Espergærde, har arbejdet i børnehaver der si-

den, de sidste 2 år som leder af en ny børnehave. Er holdt op august 1972, har en pige på 17 måneder og venter familieførogelse i efteråret. A. Lysén, Kofod Anchersvej 72, 3060 Espergærde.

Anne Nielsen, Vigerslevallé 11, Valby.

Grethe Nielsen, Højby, Astrup, Skjern. Gift 1965 med Johannes Pedersen, elev samme vinter. Har 3 børn, Marianne 6 år, Jens 5 år og Carsten 4 år. Højby, 6931 Borris.

Inge Størup Nielsen, Skellerup, Resenbro.

Inger Rønning Nielsen, »Grønvang«, Vonsild.

Jytte Margrethe Nielsen, Langelandsvej 7, København F.

Jørgen Kristian Nielsen, Østrup, Ugerløse.

Kristian Fuglsbjerg Nielsen, Blirup, Haldrup.

Lene Nielsen, »Helsingegård«, Gørlev.

Ove Bjarne Nielsen, »Svinget«, Asnæs.

Poul Nielsen, Bjergagergård«, Store Tårnby, Vallø.

Kom først ind som soldat. Har siden været beskæftiget hos en entreprenør, dog afbrudt af et 9 måneders ophold på Bygholm landbrugsskole og derefter hjemme i 1½ år på grund af fars sygdom. Begyndte juni 1971 som selvbygger, er færdig med huset, flyttede ind august 1972. Har ikke glemt landmandslivet, hjælper far i min fritid, skal overtage gården i 1974.

Erling Bjerre Olsen, »Birkholm«, Svinninge. Efter Vallekilde kom jeg på Holbæk seminarium, hvorfra jeg blev dimitteret i 1968. Derefter fik jeg stilling ved Vor Frue skole i Roskilde, hvor jeg har været siden. Jeg er gift og har 2 børn. Hovedgaden 59 A, Vor Frue, 4000 Roskilde.

Else-Marie Pedersen, Rosted, Slagelse. Jeg rejste fra Vallekilde til Viborg ungdomsskole, hvor jeg var hjælpelærer. Uddannet til håndgerningslærer på

Kerteminde husflidsskole fra 1963-65. Var sommeren 1964 på Gerlev idræts højskole. Blev april 1965 systueleder på Hjortholm dreng hjem, underviste samtidig på aftenskole i Fuglebjerg. Fra april 1966 lærer på Sorø husholdningsskole. Gift 1966 med maskinfører Palle Rasmussen. Havde med egne hænder bygget hus i Fuglebjerg, startede der egen systue, den gik fantastisk godt. Flyttede på grund af Palles arbejde til Frederikssund sommeren 1970, gik da helt over i andre baner, beskæftiger nu børn i alderen 0-7 år. Har selv 2 børn, Torben 5 år og Pia 3 år, har i øjeblikket 3 børn i kommunal dagpleje. Har undervist i finere håndarbejde på aftenskolen. Hofvej 8, 3600 Frederikssund.

Johannes Pedersen, Skyttehusvej 4, Vejle. Blev gift 1965 med Grethe Nielsen, elev samme vinter. Havde først en ejendom ved Juelsminde på 10 tdr. land. Flyttede i 1970 til Borris, hvor vi købte en ejendom på 33 tdr. land. Har i sommer udvidet stalden til 30 køer. Højby, 6931 Borris.

Maren Petersen, Christianshåb, Grønland.

Lene Pultz, Trianglen 7, København Ø.

Birthe Rasmussen, Stengeroddevej 10, Gråsten.

Solvejg Kruse Rauer, »Hylkedal«, Seest, Kolding. Efter jeg forlod Vallekilde kom jeg på Struer husholdningsskole med henblik på en uddannelse som husholdningslærer. Da det alligevel ikke havde min fulde interesse, tog jeg i 1964 på Den frie Lærerskole i Ollerup. Derefter var jeg lærer et par år på en ungdomsskole på Falster og siden 1 år på Odense friskole. For et par år siden blev jeg gift, og både min mand og jeg er nu ansat på Ådalskolen i Bellinge lidt uden for Odense. H. P. Simonsens Allé 74, 5250 Fruens Bøge.

Herdis Richter, »Hvidegård«, Sønder Harritslev, Hjørring.

Inga Rolskov, Gestrup skole, Toftlund.

Villy Levin Schmidt, Galtsho, Agerbæk. Efter højskoleopholdet plads i Egebjerg, derefter arbejdsmand, jord- og beton. Bor nu i Vipperød. Gift med klokkerens datter fra Egebjerg, har 3 børn — næsten 4. Skyttevænget 3, 4390 Vipperød.

Yrsa Simonsen, »Gården«, Hundeleve, Gølstrup.

Kirsten Skov, Østergade 37, Nørre Sundby. Begyndte august 1963 at læse på Hjørring seminarium, færdig 1967. Gift samme år med en klassekammerat fra seminariet, Hans Chr. Rask. Blev ansat i Klarup syd for Ålborg som årsvikar, Hans var vikar i Skørping. Da vi ikke begge kunne få fast stilling i Klarup, flyttede vi til Øland ved Brovst, hvor vi har været med ved Brovst-forsøget om enhedsskole. Bliver antagelig forflyttet til Brovst i 1974, men bliver boende her, da vi er ved at bygge hus. Har taget årskursus i specialpædagogik og matematik. Hammershøj 3, Øland, 9460 Brovst.

André Strunz, Lillevang 4, Brønshøj.

Kirsten Svare, Onsbjerg.

Ole Sølling, Strandmarksvej 40, Hvidovre.

Edith Årup Sørensen, »Bækgård«, Brejning, Spjald.

Rejste fra højskolen op til Øyås og var i huset hos Ane Margrethe 5 dejlige måneder. Derefter til Holstebro sygehus som sygehjælper indtil maj 1968, derefter til sygehuset i Ringkøbing, og fra januar 1970 til juli 72 på et plejehjem i Spjald. Blev gift i 1968, købte samme år en gård i Vorgod. Er nu hjemmegående husmor, har en pige, Else, på godt 2 år. Vorgod, 6920 Videbæk.

Svend Holm Sørensen, »Margrethelund«, Gadbjerg.

Gudrun Thomsen, Slotsvænget 1, Kalundborg.

Julius Tjarkoff, Artillerivej 63, København S.
 Pia Toftegård, »Toftegård«, Eggeslevmagle, Skelskør.
 Bjarne Watkin, Bregnerødgade 5, København N.
 Leif Westergård, Vejbelsgade 6, Lemvig.

Sommerholdet 1963

- Lene Qvist Andersen, Mimersgade 9 C, Horsens.
 Kirsten J. Gad Andersen, Jægersborg Allé 185, Gentofte.
- Margit Baunsgård, Prins Valdemarsvej 30, Odense.
 Først 1 år i Schweiz og 1 år i England. Derefter realeksamen på aftenskolekursus i Odense, havde job ved siden af. Blev gift 1968 og flyttede til København. Erik, min mand, er jurist og ansat i Indenrigsministeriet. Jeg selv er ansat i Sjællands-gruppen, en dagbladssammenslutning, som reklamekonsulent, læser sideløbende hermed til merconom i markedsføring. Har en dreng på 4 år. Bor i en moderne lejlighed i Herlev. Valgreen, Novembervej 17, 2730 Herlev.
- Dorte Bidstrup, Grønnevej 45, Virum.
- Birgit Sohn Christensen, Engelst, Fur. Efter at have fuldendt min uddannelse på husflidshøjskolen i Kersteminde, var jeg 3 måneder på Kolonien Filadelfia, Dianalund, hvor jeg var ansat i beskæftigelsesterapien. Det var min agt, at jeg ville være »rigtig« lærer, og jeg begyndte september 1964 i præparandklassen på Vrå højskole. Efter et cykelstyrt og deraf følgende hjernerystelse måtte jeg opgive præp.klassen. Ansat 1965 på Nr. Ørslev ungdomsskole, Falster, og her blev jeg i 2 år. Begyndte som elev på Den frie Lærerskole i Ollerup 1967. Uddannelsen

varer 5 år — afbrudt af et praktikår, ind imellem ekskursioner og udvekslingsture blandt andet til Tyskland, England og Italien. Da jeg havde »praktiseret« før, kunne jeg bruge mit praktikår som jeg ville. Først var jeg på en international arbejdslejr i en sydlig forstad til London. Jeg passede åndssvage børn på et stort børnehospital, en stor oplevelse, fra februar til juni var jeg lærer på Ågård ungdomsskole. Afsluttede uddannelsen på Ollerup juli 1972. Fra august ansat ved Skørbæk-Ejdrup friskole, bor i alle tiders dejlige hus, hvor eventuelle interesserede er velkomne. »Søblink«, Skørbæk, 9240 Nibe.

Britta Grage, Marielystvej 1, København F. Først forpraktikant i en børnehave, derefter på Løgumkloster højskole. Uddannet på Frøbelhøjskolen som børnehavelærer. Ansat i en kommunal børnehave på Frederiksberg som assistent et par år. Er gift og er nu hjemmeløbende husmor. Fengestad, Søndre Fasanvej 34 B, 2000 København F.

Lis Birthe Hagelsø, Ungdomsskolevej 9, Vojens.

Anne Elisabeth Fog Hansen, Parkvej 2, Nykøbing F.

Christel Jacobsen, Bymarken 2, Frederiksstad, Sydslesvig. Først unge pige i huset i København. Optaget 1964 på Social-pædagogisk børnehaveseminarium i Århus, færdig 1966. Gift samme år med en landmand, har en ejendom på 10 tdr. land i nærheden af Løsning. Har en datter på 5 år og en søn på 2 år. Arbejder som børnehavelærer i Horsens, min mand er hjemmegående husfar, passer ejendom og børnmens jeg er på arbejde. Søndergård, Stobberup, 8723 Løsning.

Inge Jensen, Hørblomstgade 15, Frederiksstad, Sydslesvig. Var elev på Jaruplund højskole fra oktober 1963 til marts 1964. Startede derefter som barneplejerske på mødrehjælpens vuggestue i København,

blev der til 1. april 1967. Uddannet som børnefor-
sorgspædagog på Bagsværd børnefor-
sorgsseminarium. Fra 1970-72 stilling som pædagog på et spæ-
dørshjem i Charlottenlund, derefter ansat som sted-
fortrædende assistent på en vuggestue i Søborg.
Søborg Torv 10, lejlighed 804, 2860 Søborg.

Walter Johannsen, Hattlund, Kalleby, Angel, Sydsles-
vig.

Valgerdur Jonsdottir, Nökkvavogur 35, Reykjavik, Is-
land.

Tove Jørgensen, Skalkendrup, Aunslev.

Aase Kyed, Øster Starup, Gravens.

Inger Holmegård Larsen, Glavendrup, Skamby. Efter
opholdet på Vallekilde i lære som maler, færdig 1967,
gift samme år med arkitekt Per Pedersen. Er nu
hjemmegående husmor, har to børn, Thomas på 2¹/₂
år og Henriette på 4 måneder. H. J. Poulsens Allé 20,
5250 Fruens Bøge, Odense.

Birgit Damgård Nielsen, Barrit.

Anne Elisabeth Grangård Olesen, Landsknægtsgade 6,
Flensborg.

Margit Pedersen, Humlevænget 19, Nyborg.

Tove Pedersen, Mysundegade 8, København V.

Lillian Petersen, Svenstrupvej 8 A, Brøndby Strand.

Rita Peglau, Rends, Store Jyndeved.

Bodil Bjerregård Rasmussen, Østergade 35, Hammel.
Sørensen, Søndervænget 38, Brande.

Jørgen Schmitz, Rådmand Steins Allé 16, København F.

Dørte Schnack, Hertug Frederiksgade 5, Frederiksstad,
Sydslesvig.

Birgit Ingrid Sørensen, Mosevej 6, Jægerspris.

Hanne Voxen, Baunehøjvej 22, Kgs. Lyngby. Elev på
vinterholdet 1963-64. I huset 13 måneder i Norge.
Uddannet børnehavelærer fra Holte børnehavesemi-
narium. Har indtil marts 1972 arbejdet i 2 forskellige

børnehaver i Hørsholm. Gift 1969 med orgelbygger
Preben Lundquist. Har en søn, er nu hjemmegående
husmor. Sorgenfrigårdsvej 69, 2800 Lyngby.
Dorrit Wadt, Filosofvænget 22, København NV.

Til jubilæarfesten, som holdes i forbindelse med efter-
årsmødet, vil der blive udsendt særlig indbydelse med
nærmere oplysninger.

Vinterskolen 1971/72

- Merethe Andersen, Aasvejen, Jersie Mark, Jersie pr.
4623 Ll. Skensved.
- Vagn Andersen, »Vidkærminde«, 8442 Feldballe
- Axel Svane Andresen, c/o Fløjlstруп, Burmeistergade
26, st., 1429 København K.
- Flemming Andresen, Hagavej 8, 1. th., 2860 Søborg.
- Lars Antonesen, »Sydbækgård«, Gerringevej 3, 4970
Rødby.
- Inger Barslund, »Barslund«, 6880 Tarm.
- Jens Berg, Øster-Søgade 108, 2., 2100 København Ø.
- Erik Braarup, Pile Allé 9, 3450 Allerød.
- Birgit Christensen, Lollevej 1, Skelby, 4874 Gedser.
- Kirsten Christensen, Skælskørvej 47, 1., 4200 Slagelse.
- Susanne Christensen, Æblehaven 7, 3400 Hillerød.
- Annelena Dahl, Aldershvilevej 122, 2880 Bagsværd.
- Mogens Dam, Østerled 40, 7100 Vejle.
- Lawrence Deutsch, 8-10 Harrison Drive, Fair Lawn,
New Jersey 07410, USA.
- Inge Dreyer, Grøndalsvænge Allé 16, 2400 Køben-
havn NV.
- Jonna Drögemüller, Skelhøjen 5, 2730 Herlev.
- Birthe Franch, Dalen 36, 6700 Esbjerg.
- Bjarne Frederiksen, Stefensgade 25, 8700 Horsens.
- Dennis Frederiksen, Kalvebodvej 229, 2792 St. Magleby
- Helen Vase Frederiksen, Absalonsgade 1, mess., 1658
København V.
- Linda Frimann, Vermlandsgade 79, 3., 2300 Køben-
havn S.

- Lisbet Glerup, Lillevangsvej 80, 3520 Farum.
 Britta B. Hansen, Ålbrovej 23, 2730 Herlev.
 Grethe Rosenberg Hansen, Sillestrup Øvej 10, 4872
 Idestrup.
 Mariann Hansen, Holbergsvej 28, 3000 Helsingør.
 Merete S. Hansen, Friggasvej 15, 2630 Tåstrup.
 Kirsten Haugaard, Bobakken 11, 2720 Vanløse.
 Lis V. Henningsen, Tulipanvej 9, 5800 Nyborg.
 Kirsten Haagensen, Klausdalsbrovej 126, 2860 Søborg.
 Per Jacobsen, c/o Conner, 6101 Maggiore Street, Coral
 Gables 33146 Florida, USA.
 Birget Jensen, Øresundsvej 86, st., 2300 København S.
 Svend Erik Jensen, Stadionallé 55, 2. th. 7430 Ikast.
 Vinni Højlund Jensen, Niels Finsen Allé 6, 2860 Sø-
 borg.
 Grethe Jespersen, Marstalsgade 39, 5. tv. 2100 Køben-
 havn Ø.
 Nordahl Johansen, Blegdamsvej 20 A, 2200 Køben-
 havn N.
 Bent-Asger Jørgensen, Strongvej 30, 2630 Tåstrup.
 Helle Jørgensen, Bregnebjergvej 2, 4100 Ringsted.
 Lotte Jørgensen, Såby Sand, 4330 Hvalsø.
 Susanne Jørgensen, Kragebøl Allé 3, 2770 Kastrup.
 Gert Keinicke, Jægersborggade 21, 1. tv., 2000 Køben-
 havn N.
 Jonna Koldbro, Blegdamsvej 20 A, 2200 København N.
 Dan Kristensen, Herthavej 3, 2920 Ordrup.
 Thor Kujahn, Strandvejen, 4281 Reersø.
 Hannah Kvan, c/o Fløjlsttrup, Burmeistergade 26, st.,
 1429 København K.
 Berit Larsen, Daugbjergvej 5, 2770 Kastrup.
 Connie Larsen, Eschrichtsvej 28, 2., 2500 Valby.
 Jan Larsen, Blegdamsvej 20 A, 2. th., 2200 Køben-
 havn N.
 Grethe Lindsted, Gl. Skårupvej 44, 5700 Svendborg.

- Kristian Ludvigsen, Flintinge Langgård, Flintinge,
4891 Toreby L-F.
- Anne Marie Lønsted, Triumfvej 48, 2800 Lyngby.
- Inge Lise Madsen, Kongevejen 15, 2791 Dragør.
- Lis Madsen, Sallingvej 45, 2720 Vanløse.
- Antonethe Martinsen, Tingerup, 4330 Hvalsø.
- Christian Mikkelsen, Krudttårnsvej 121, 2791 Dragør.
- Liselotte Molested, Tårnets Kvarter 30, 2750 Ballerup.
- Karin Møller Nielsen, Lundtofteparken 21, 2. tv. 2800
Lyngby.
- Lisbeth Too Hungeberg Nielsen, Morbærhaven 2/3,
2620 Albertslund.
- Margit Nielsen, Engvej 76, 1. th., 2791 Dragør.
- Palle Nielsen, Planteheldsvej 31, 2650 Hvidovre.
- Irene Nørup, Cumberlandsgade 5, st., 2300 Køben-
havn S.
- Carsten M. Pedersen, Tølløsevej, 4350 Ugerløse.
- Johannes Pedersen, »Kastaniehøj«, Hanerup Enge pr.
4420 Regstrup.
- Lene Pedersen, H/F Kalvebod 101, 2450 København SV
- Per Wadskjær Pedersen, Chr. Hauchs Allé 3, Jonstrup
pr. 2750 Ballerup.
- Britt O. Petersen, Neptunvej 6, 8270 Højbjerg.
- Bente Rasmussen, Absalonsgade 1, mezz., 1658 Køben-
havn V.
- Lars Rasmussen, Utterslev M., 4913 Horslunde.
- Lis Rasmussen, Vejlbymvej 42, 8200 Århus N.
- Lisbeth F. Rasmussen, Vestergade 2, 5450 Otterup..
- Marianne Rasmussen, Brøndby Allé 34, 2660 Brøndby
Strand.
- Ole B. Rasmussen, Nøddebogård, Nøddebo pr. 3480
Fredensborg.
- Anni Rose, Planteheldsvej 31, 2650 Hvidovre.
- Lene Roslund, Jernbanegade 31, 2., 8800 Viborg.
- Hans Erik Stolten, Fyrrestien 9, 2670 Greve Strand.

Solveig Søndergård, Veras Allé 24, 2720 Vanløse.
 Jette F. Sørensen, Haderslevsvej 23, 3000 Helsingør.
 Niels J. Sørensen, Morbærhaven 2/3, 2620 Albertslund.
 Toan van Tran, Poste Restante K 21, København.
 Jeannie Tvede, Bremensgade 21, 4., 2300 København S.
 Claes Rothe Vejlø, Tingmosen 25, 3500 Værløse.
 Karin Wohlin, Mødrehjælpens Spædbørnshjem,
 Strandvejen 130, 2942 Skodsborg.
 Claus Aarestrup, Rosmosevej 72, 2650 Hvidovre.

Sommerskolen 1972

Henrik Andersen, Nytorv 7, 1. th., 1450 København K.
 Lillian Bendtsen, Egersundsvej 24, st. th., 4220 Korsør.
 Lis Berthelsen, Brøndum pr. 7800 Skive.
 Inge Brobøl, Agerkær 17, 6., 2610 Rødovre.
 Jesper Christiansen, Humlebæksgade 44, 4., 2000 København N.
 Karin Christiansen, Brobølvej 37, 2610 Rødovre.
 Henning Clemmensen, Gøteborgallé 14, D2, blok 9,
 8200 Århus N.
 Lise Cort, Hovedgaden 6, 3220 Tisvildeleje.
 Geir Dybsland, Skipper Nilsensgt. 33A, Mo i Rana,
 8613 Selfors, Norge.
 Jette Elholm, Ferskenvej 11, 4700 Næstved.
 Gudrun Foged, Sortedams Dosseringen 89, 2., 2100
 København Ø.
 Jørgen Juul Frandsen, Fenrisvej 67, 8210 Århus V.
 Ole Ellesøe Hansen, Damgårdsvej 31, 4050 Skibby.
 Søren Heilsskov, Peter Frenchsvej 6, 4800 Nykø-
 bing F.

- Nina Hermansen, Trondhjemsgade 7, 2100 København Ø.
- Henrik Friis Jakobsen, Nørrebred 62, Vallensbæk, 2620 Albertslund.
- Ejvind Villy Jensen, Bregnebjergvej 28, 4100 Ringsted.
- Erik Jensen, Chr. X's kollegium, vær. 53, Farvergårdsvej 9, 7400 Herning.
- Gunner Ringgård Jensen, Gammelmosevej 91, 2800 Lyngby.
- Lis Randi Jensen, Skibby, 4050 Gershøj.
- Kjeld Jensen, Borreparken 27, 2800 Lyngby.
- Niclas Johansen, Strendur, 3815 Færøerne.
- Per Frederik Jørgensen, Vibevej 7, 3000 Helsingør.
- Jensigne Karlsen, Kennedygården, Nøjsomhedsvej 10, 2100 København Ø.
- Olav Kroen, Vestervang 16, 4293 Dianalund.
- Hanne Krogh, 7140 Stouby.
- Elsebeth Sylvest Lassen, Jahnsensvej 25 A, 2820 Gentofte.
- Aniceta Lipska, Marstalsgade 24, 1. th., 2100 København Ø.
- Winnie Lorentsen, Sankt Peder Stræde 26 A, bagh. 2 H, 1453 København K.
- Birthe Nielsen, c/o Jørgensen, Sdr. Boulevard 49, st. tv., 1720 København V.
- Karl Nilsson, Krogerupgade 55, 2. th., 2200 København N.
- Susanne Nissen, Grønskite 4, 2650 Hvidovre.
- Frank Løvgren Olsen, Sankt Ibs Allé 72, 2630 Tåstrup.
- Hans Pedersen, Dunhammervej 13, 2400 København NV.
- Jan Frydensberg Pedersen, c/o Ross, I. H. Mundtsvej 22, 2830 Virum.
- Søren Lange Petersen, Hostrups Have 31, 1., 1954 København V.

Erik Poulsen, c/o L. Nielsen, Sokkelundsvej 34, st. tv.,
2400 København NV.

Ann Quist, Ålholmvej 47, 2500 Valby.

Iben Sabber, Korsgade 47, 1., 2200 København N.

Birgitte Sejersen, c/o Ross, I. H. Mundtsvej 22, 2830
Virum.

Anna Serban, Jægersborggade 44, 3., 2200 Køben-
havn N.

Grete Skauvik, Gunåsvegen 26, 2830 Raufoss, Norge.

Stefan Spenner, Absalonsgade 22, 1., 1658 Køben-
havn V.

Eva Trier, Grønnevej 39 A, 3., 2830 Virum.

Annette Westergård, Hellekorsvej 20, 4000 Roskilde.

Peter Winckler-Krog, Gersagerparken 73, 2670 Greve.

Mitsuru Yoshihashi, c/o Nielsen, Sokkelundsvej 34,
2400 København NV.

Årsregnskab for Vallekilde Folkehøjskoles Elevforening

1. juli 1971 til 30. juni 1972

INDTÆGT:

Kassebeholdn. 1. juli 1971	23.966,25
Medlemsbidrag 2606 medl.	28.043,00
Salg af tidl. årsskrifter ..	44,50
Renter	1.145,83
Dividende	261,24

53.460,82

UDGIFT:

Trykning af årsskrifter ..	18.620,00
Porto	5.260,00
Tryksager	3.118,00
Rejseudgifter, kontor m. m.	1.113,00
Landsforeningen	1.394,00
Skolen	4.343,00
Gaver, krans	131,00
Ny kassebeholdning	19.479,00

53.460,82

STATUS

FORMUE:

SKS 505-06-04405	14.007,33
SKS 505-02-02129	5.104,38
Vallekilde-Hørve	
Sparekasse nr. 34	363,01
Giro 7090	4,62
Udestående	500,00

19.979,34

GÆLD:

Nettoformue	19.979,34
-------------------	-----------

19.979,34

Ovenstående regnskab er gennemgået og fundet i overensstemmelse med de fremlagte bilag. Kassebeholdningen var til stede som opgivet.

Vallekilde, den 4. juli 1972.

(sign.) *H. Trier Hansen*

Vagn Aage Fredslund

Elevforeningens bestyrelse

Valgt af elevforeningens generalforsamling.

Holmer Trier (1935-36), Triersvej 3, 4535 Vallekilde.

Valgt 1970.

Annie Westphael (1960-61), Stenbjerg, 4550 Asnæs.

Valgt 1971.

Liis Knudsen (1971), Einarsvej 76, 2800 Lyngby.

Valgt 1972.

Valgt af skolens 4 sidste elevhold.

Margit Gyldenlykke, Kollegiet v. 294, Bredahlsvej,
4200 Slagelse.

Ole Wulff, Trørødvej 39, 2950 Vedbæk.

Claus Aarestrup, Lillestræde 11, 2600 Glostrup.

Hanne Krogh, 7140 Stouby.

Elevforeningens forretningsfører og kasserer:

Grete Killemoser, Kirkestien 11, 4535 Vallekilde, tlf.

(03) 45 63 90. Giro 7090.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Fra Vallekilde højskole	3
Jørgen Andersen: 3 skoleformer	7
Helle Arnfred: Sprog og nytænkning	13
Lene Gedde: Miljøkrisen	23
Poul Otto Gedde: Fotografierne	31
Patrick Mac Manus: Den receptpligtige stoicisme ..	33
Herdis Veit: For 32. gang	36
Georg Veit: Hvornår var de gode gamle dage egentlig gode?	40
Kr. Killelose: Gymnastiksalen (øvelseshuset)	46
Liis Knudsen: Fra elevforeningen	58
Arne Andresen: Nyt fra landselevforeningen	60
Skolens kalender	65
Praktiske meddelelser	68
Fra Vallekilde-kredsene	69
Aase Petersen: Elevholdene 1962/63 og 1963	71
Vinterskolen 1971/72 og sommerskolen 1972	86
Årsregnskab for elevforeningen	92
Elevforeningens bestyrelse	93

Redaktion:

GEORG VEIT OG LIIS KNUDSEN

Foto:

POUL OTTO GEDDE OG E. B.-FOTO

HAB TRYK